

ชุด TK ชวนอ่าน

เปิดห้องสมุดชุมชนส่งเสริมการอ่าน
จากประเทศไทย

ไทย เรช เคมสเตอร์

ไขปริศนาความสำเร็จ
ห้องสมุด
มีชีวิต

ไขปริศนาความสำเร็จห้องสมุดมีชีวิต

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

หนังสือ ชุด TK ขวนอ่าน

โยปรีศนาความสำเร็จห้องสมุดมีชีวิต

ผู้เขียน เกรซ เคมสเตอร์ Grace Kempster
พิมพ์ครั้งแรก กรกฎาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

เคมสเตอร์, เกรซ.

โยปรีศนาความสำเร็จห้องสมุดมีชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักงานอุทยาน-
การเรียนรู้, ๒๕๕๐.

๙๔ หน้า

๑. ห้องสมุดดิจิทัล I. ชื่อเรื่อง

๐๒๕.๐๔

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๘๒๘๔-๒๖-๒

จัดทำโดย

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

๙๙๙/๙ อาคารสำนักงานเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น ๑๗ ถนนพระราม ๑

แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๖๔-๕๕๖๓-๖๕ โทรสาร ๐-๒๒๖๔-๕๕๖๖

ส่วนบริการ อาคารเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น ๘ Dazzle Zone

โทรศัพท์ ๐-๒๒๕๗-๔๓๐๐ โทรสาร ๐-๒๒๕๗-๔๓๐๐ ต่อ ๑๒๕

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์เดือนตุลา โทรศัพท์ ๐-๒๙๙๖-๗๓๙๒-๔ โทรสาร ๐-๒๙๙๖-๖๓๙๕

จัดจำหน่าย

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

๑๘๕๘/๘๗-๙๐ ชั้น ๑๙ อาคารเนชั่นทาวเวอร์ ถนนบางนา-ตราด

แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

โทรศัพท์ ๐-๒๗๓๙-๘๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๗๓๙-๘๐๐๙

ปก/รูปเล่ม วัฒนธรรม สุวรรตนาพันธ์

พิสูจน์อักษร พัชรินทร์ บุรณะกร

ราคา ๘๐ บาท

คำนำ

คำถามว่าทำไมเด็กไทยไม่อ่านหรืออ่านหนังสือน้อย มักเป็นคำถามคาใจผู้ใหญ่หลายคน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษา คำตอบนั้นมีมากมายหลายเหตุผล และแทบจะทุกเหตุผลได้ผ่านการระดมความคิดแสวงหาแนวทางแก้ไขพร้อมทั้งทดลองปฏิบัติมาแล้ว แต่กระนั้นสถานการณ์การอ่านของเด็กและเยาวชนก็ยังไม่ดีขึ้นนัก

เป็นไปได้ว่าแนวทางเหล่านั้นคงมิได้ล้มเหลวทั้งหมด เพราะการส่งเสริมการอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาต่อเนื่องยาวนาน ต้องใส่ใจเอาใจจริงเอาใจกับการติดตามประเมินผล และต้องปรับตัวอย่างรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อมของสังคมและโลก การสรุปบทเรียน ถอดองค์ความรู้ การสร้างความรู้ใหม่ และการเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการไปพร้อมกับการส่งเสริมการอ่านกับกลุ่มเป้าหมาย

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้จัดพิมพ์หนังสือชุด TK ขวนอ่านนี้ขึ้น เพื่อส่งต่อความรู้จากงานวิจัยและการอบรมซึ่งเกิดขึ้นตามกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ.๒๕๔๙ โดยหวังว่าจะช่วยเพิ่มพูนแนวคิดประสบการณ์และวิธีการในลักษณะของคู่มือกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับคุณ บรรณารักษ์

ตลอดจน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งถือเป็นด่านหน้าของกระบวนการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาสาระของหนังสือชุดนี้จะช่วยเปิดพรมแดนความรู้ ทั้งในเชิงแนวความคิดและเทคนิควิธีการให้กับผู้อ่านทุกท่าน อีกทั้งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

บทนำ

ตลอดปีที่ผ่านมา นอกเหนือจากการให้บริการห้องสมุดมีชีวิตเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนไทยแล้ว ภารกิจสำคัญอีกด้านหนึ่งของอุทยานการเรียนรู้ คือ การส่งเสริมผู้ที่มีหน้าที่จัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนให้มีความตระหนัก มีทักษะ และมีแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและน่าสนใจสำหรับเด็กและเยาวชน

อุทยานการเรียนรู้ได้มีโอกาสดัดสนัมนามาเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในหัวข้อต่าง ๆ

อาทิ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน การพัฒนาบุคลากรห้องสมุด โดยเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์สูงทั้งจากในประเทศและต่างประเทศมาถ่ายทอดประสบการณ์อันมีค่าเหล่านั้น

ทั้งนี้เพื่อให้สาระความรู้จากการสัมมนาที่ได้จัดขึ้นสามารถเผยแพร่ไปในวงกว้าง อุทยานการเรียนรู้จึงได้ เรียบเรียง และรวบรวม แนวคิดองค์ความรู้ และตัวอย่างการบริหารจัดการที่มีประโยชน์ในการกระตุ้นพฤติกรรมการอ่านของผู้คน แนวทางปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการให้บริการภายในห้องสมุดให้กลายเป็นห้องสมุดมีชีวิตที่ตื่นตาตื่นใจและไม่ล้าสมัย

หนังสือ “ไขปริศนาความสำเร็จห้องสมุดมีชีวิต” เล่มนี้เป็นการเรียบเรียงข้อมูลจากการบรรยายของ คุณเกรซ เคมสเตอร์ อดีตผู้อำนวยการด้านงานบริการข้อมูล (Director Of Information Service) ของสำนักงานใหญ่บริติช เคาน์ซิล (The British Council) และปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการของสถาบัน Read On Write Away ซึ่งเป็นสถาบันเพื่อบริการชุมชนด้านการอ่านออกเขียนได้และทักษะขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งขึ้นโดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นต่างๆ ในเขตเดอรัมบิซซ์และอีสต์มิดแลนด์ของอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการเรียนรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ในประเทศอังกฤษมีหน่วยงานหลายแห่งที่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งกิจกรรมสำหรับเด็กเยาวชนโดยเฉพาะ และกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชนทั่วไป

หนังสือเล่มนี้จะช่วยจุดประกายความคิดสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการห้องสมุด และสนใจกิจกรรมการอ่าน การเรียนรู้ เพื่อการนำไปปรับใช้ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้อย่างมั่นคง

สารบัญ

คำนำ	๓
บทนำ	๕
บทที่ ๑ เหตุใดการอ่านจึงสำคัญกับชีวิต	๙
บทที่ ๒ ๑๑ ข้อคิดเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการอ่าน	๒๓
บทที่ ๓ ปรับนิด เปลี่ยนหน่อย	๓๙
บทที่ ๔ ไชยปริศนาความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิต	๖๗

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

เหตุใดการอ่าน
จึงสำคัญกับชีวิต

หนังสือทำให้เราหัวเราะ ร้องไห้ สุข ทุกข์
ทำให้เราตั้งคำถามถึงชีวิต
และประสบการณ์ของเราเอง

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

เหตุใดการอ่าน จึงสำคัญกับชีวิต

“หากว่าผู้คนที่ต่างก็ขาดความรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกัน หากปราศจากองค์ความรู้และความรู้ที่ยั่งยืน หากปราศจากความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หากสถานการณ์ยังคงดำเนินอยู่เช่นนี้ต่อไป โลกของเราก็ย่อมจะต้องตกอยู่ภายใต้ความหวาดกลัว และผลที่ตามมาก็คือการก่อการร้าย ความคาดหวังต่อห้องสมุดมีชีวิตก็คือ การที่ห้องสมุดเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดสันติภาพขึ้นในโลก เนื่องจากว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ และเราจะรู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพและให้เกียรติได้ก็โดยผ่านความเข้าใจ”

เกรซ เคมสเตอร์
กรกฎาคม 2005

คนเรามีเหตุผลมากมาย และแรงจูงใจมากมายที่จะอ่าน บางครั้งเราอาจหลงลืมไปบ้าง จนบางขณะขาดแรงกระตุ้นที่จะหยิบหนังสือมาอ่าน และมักจะมองหาเหตุผลเพื่อสนับสนุนการไม่อ่านของตนเอง และเหตุผลที่มักจะถูกหยิบยกมาใช้มากที่สุดก็คือ ไม่มีเวลา ลองทบทวนแรงจูงใจในการอ่านเหล่านั้นดู อาจจะทำให้คุณเลิกผัดวันประกันพรุ่งที่จะหยิบหนังสือสักเล่มขึ้นมาอ่าน เพราะมีเหตุผลมากมายสนับสนุนให้เราอ่าน อ่าน และอ่าน

เราอ่านเพื่อหัวเราะ

เราอ่านเพื่อหนีจากชีวิตที่ยุ่งเหยิง

เราอ่านเพื่อผ่อนคลาย

เราอ่านเพื่อรับมือกับเรื่องต่างๆ ได้ดีขึ้น

เราอ่านเพื่อหาแรงบันดาลใจจากชีวิต

เราอ่านเพื่อศึกษาแนวคิดของคนอื่น

เราอ่านเพื่อจุดประกายความคิด เพื่อมองหาแนวทางใหม่

เราอ่านเพื่อทดลองชีวิตที่แปลกไปจากเดิม

เราอ่านเพื่อขจัดความกระหายใคร่รู้

เราอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้

เราอ่านเพื่อเข้าสู่โลกของจินตนาการ

เราอ่านเพื่อออกแบบชีวิตและตัดสินใจทำเรื่องต่างๆ

อย่างไรก็ตามพลังของการอ่านและความสนุกจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าไม่มีผู้สร้างแรงบันดาลใจ บุคคลผู้สร้างแรงบันดาลใจคือคนที่คอยแนะนำหนังสือดีๆ ให้เราอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันให้เด็กอ่านหนังสือจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงที่จะต้องมีความบันเทิงใจที่จะโน้มน้าวและดึงดูดให้พวกเขาสนุกสนานและ "ติด" นิสัยรักการอ่าน จนเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ แล้วใครล่ะที่จะทำหน้าที่นี้

ในประเทศอังกฤษมีการทำวิจัยโดยองค์กรส่งเสริมการอ่านแห่งชาติ (The National Literacy Trust) โดยสอบถามจากเด็ก ๆ ๘,๐๐๐ คนว่าเห็นคุณพ่ออ่านหนังสือบ้างหรือไม่ พบว่าเด็ก ๒๕% ระบุว่าไม่เคยเห็นพ่ออ่านหนังสือเลย หากพ่อแม่ไม่เห็นว่าการอ่านเป็นเรื่องสำคัญแล้วก็ไม่น่าแปลกใจหากเด็ก ๆ จะคิดเหมือนกันว่าการอ่านไม่มีความสำคัญและเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนุกที่จะทำเลย ด้วยเหตุนี้จึงเกิดความพยายามที่จะเรียกร้องให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนเพื่อรณรงค์ให้ปี ๒๐๐๘ เป็นปีแห่งการอ่านหนังสือของคุณพ่อ (The year of Father's reading) ในประเทศอังกฤษ

เราคงตอบได้เต็มปากว่าพ่อแม่คือผู้วางรากฐานและมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้เด็ก ๆ มีนิสัยรักการอ่าน อย่างไรก็ตามภาระอันหนักอึ้งนี้ ยังมีใครต่อใครอีกหลายคนที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ อาทิ เพื่อน ครู อาจารย์ รวมถึงห้องสมุดดี ๆ เมื่อพูดถึงการส่งเสริมการอ่าน ไม่จำเป็นที่จะต้องมองเฉพาะการอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว เราควรอ่านในความหมายและภาพที่ลึกซึ้งและกว้างกว่านั้น นั่นคือ การอ่านยังกินความรวมถึงการอ่านจากจอคอมพิวเตอร์ การอ่านบนแผ่นฟิล์ม การอ่านภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ เพราะการอ่านทุกรูปแบบ ทุกโอกาสจะช่วยส่งเสริมทักษะในการอ่าน ช่วยสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง สังคม และโลกของเรา จนมีคำพูด

ที่กินใจว่า “มันไม่เกี่ยวว่าเราจะอ่านหนังสือเล่มไหน แต่เป็นเส้นทางและประสบการณ์การอ่านต่างหากที่มีความหมาย มันคือการเดินทางที่มีทางเลือกมากมายและล้นแล้วแต่มีสีสันท่างกันไปที่เราได้เจอในชีวิตการอ่านของเรา”

ในประเทศอังกฤษมีงานวิจัยที่สำรวจเด็กอายุ ๑๑-๑๙ ปี เพื่อต้องการข้อมูลที่จะวางแผนจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถของพวกเขา คำถามหลักๆ ที่ต้องการคำตอบมี ๓ เรื่อง คือ เด็กวัย ๑๑-๑๙ ปี ต้องการอะไร รัฐจะต้องทำอย่างไรเพื่อให้คนรุ่นใหม่กลุ่มนี้มีส่วนร่วมมากขึ้นในบริการที่พวกเขาได้รับ และอะไรคือจุดแข็งของบริการห้องสมุดที่จะสามารถตอบสนองความท้าทายนี้ ข้อสรุปที่ได้คือ ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กวัยรุ่นทุกคนและเป็นรากฐานสำหรับก้าวต่อไปในอนาคตของพวกเขา นอกจากนี้ ผลการศึกษา ยังสนับสนุนให้ห้องสมุดจัดทำบริการที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่มากขึ้น มีความตื่นตัวมากขึ้นในการนำเสนอและการสื่อสารให้เป็นที่รู้จักและต้องการมากขึ้น

สถานที่ หรือช่วงเวลา สำหรับการอ่านมีมากมาย บางคนชอบที่จะอ่านขณะเดินทาง บางคนชอบที่จะอ่านกับเพื่อน ขณะที่หลาย ๆ คนชอบที่จะหามุมสงบนั่งอ่านหนังสือคนเดียว อย่างไรก็ตามห้องสมุดยังคงเป็นสถานที่ที่มีบทบาทไม่น้อยในการเป็นปัจจัยหนุนการอ่าน คนที่อยากอ่านแต่ไม่มีกำลังทรัพย์ที่จะซื้อหนังสือยังคงต้องใช้บริการจากห้องสมุดสาธารณะ หรือแม้จะมีกำลังทรัพย์มากพอที่จะซื้อหนังสือหลาย ๆ เล่มมาครอบครองเป็นเจ้าของได้ แต่บรรยากาศของการไปห้องสมุดเพื่อเลือกหนังสืออ่านสักเล่ม และพบเห็นผู้คนต่างวัย ต่างความสนใจ ย่อมให้ความรู้สึกแตกต่างจากการอ่านหนังสือเพียงลำพัง

มีเหตุผลมากมายที่ทำให้คนใช้ห้องสมุดหรือยืมหนังสือมากขึ้น นั่นอาจ

เป็นเพราะคนเรามีเวลามากขึ้น หรือบางคนก็ไม่มีเวลาซื้อหนังสือ หรือเพราะความสะดวกสบายเนื่องจากมีห้องสมุดหลายแห่งเปิดทำการนานขึ้นทำให้สะดวกต่อการยืม เมื่อเราถามคนที่ชอบไปห้องสมุดว่าอะไรทำให้เขามาห้องสมุด เหตุผลอันดับแรกคือ การบริการของเจ้าหน้าที่ พวกเขาพอใจที่ได้รับการปฏิบัติอย่างดี มีคนคอยฟังว่าเขาต้องการอะไรและทำทุกอย่างเพื่อช่วยเหลือ ดังนั้นหัวใจสำคัญของห้องสมุดคือพนักงานในห้องสมุดนั่นเอง เหตุผลอันดับรองลงมาคือการเข้าถึงได้ง่ายของห้องสมุด ทั้งเวลาเปิดปิด ทางเข้าออก นั่นคือเขาสามารถไปห้องสมุดได้ง่ายในเวลาและสถานที่ที่ต้องการหรือไม่เพียงใด

เราอาจประมวลผลตรงนี้ก่อนที่จะไปกันต่อได้ว่า นอกจากคนรอบข้างที่มีอิทธิพลต่อการสร้างพื้นฐานรักการอ่านแล้ว สิ่งเกื้อหนุน อาทิการมีห้องสมุดดีๆ ก็มีบทบาทไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การผลักดันการบริการอย่างต่อเนื่องสามารถเปลี่ยนแปลงผู้ใช้ได้ การให้บริการที่ดีดึงดูดใจน่าสนใจเป็นประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งในการดึงให้คนหันกลับมาสนใจการอ่านหนังสือท่ามกลางชีวิตที่วุ่นวาย ในประเทศอังกฤษเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งคือการให้ความสำคัญในการส่งเสริมการอ่านสำหรับกลุ่มอายุ ๑๖-๒๔ ปี นั่นเพราะความเชื่อว่าหากทำให้คนกลุ่มนี้อ่านหนังสือและใช้บริการห้องสมุด พวกเขาจะใช้บริการห้องสมุดต่อไปเมื่ออายุมากขึ้น

หากการอ่าน และห้องสมุดมีความสำคัญถึงเพียงนั้น ก็น่าสนใจศึกษาต่อว่าแล้วอะไรที่เป็นปัจจัยที่ทำให้บางคนยังไม่คิดจะเลือกหนังสือสักเล่มมาอ่านหรือเดินเข้าห้องสมุดในชุมชน มีหลายสาเหตุที่คนสนใจยืมหนังสือน้อยลง นั่นอาจเป็นเพราะหนังสือดีมีไม่มากพอ หรือบางที่ห้องสมุดก็ปิดในวันหยุดสุดสัปดาห์ที่คนอยากมาใช้บริการ รวมทั้งคนอาจซื้อหนังสือมากขึ้น หรือคนมี

เวลาน้อยลง และสิ่งที่เรามักจะได้ยินเมื่อสอบถามผู้คนเกี่ยวกับการไปห้องสมุดคือ คนจำนวนไม่น้อยที่ยังฝังใจกับห้องสมุดในภาพลักษณ์เดิมๆ พวกเขามีทัศนคติในเชิงลบ และมักจะตอบว่าห้องสมุดไม่ใช่ที่ของฉัน ทำไมต้องไปห้องสมุดในเมื่อมีกิจกรรมอื่นอีกมากมายในชีวิตให้ทำ ห้องสมุดเต็มไปด้วยกฎระเบียบเคร่งครัดและชวนให้อึดอัด ห้องสมุดเป็นเรื่องของคนโบราณ และมีอีกหลาย ๆ เหตุผลซึ่งมีแนวโน้มจะมองห้องสมุดในเชิงลบ แม้แต่คนที่รู้ว่าการอ่านเป็นเรื่องสำคัญและเข้าใจว่าเขาสามารถหาหนังสือดีหลายเล่มสำหรับอ่านได้จากห้องสมุด ก็ยังรู้สึกลังเลใจที่จะไปห้องสมุดอย่างจริงจัง

ภาพความจริงที่ปรากฏจึงสะท้อนให้เห็นว่า น่าจะเกิดความผิดพลาดบางประการขึ้นกับ “สิ่งดี ๆ แต่หลายคนยังไม่ปรารถนา ชื่อว่าห้องสมุด” เราขอตั้งข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้บริหารจัดการต้องตระหนักในการวางแผนห้องสมุดที่หวังผลจะขยายจำนวนผู้ใช้บริการคือ การตระหนักถึงความจริงที่ว่าความสนใจของคนในแต่ละช่วงวัยมีความแตกต่างกัน คนอายุมากหน่อยมักจะสนใจยืมหนังสือ อ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ในขณะที่คนรุ่นใหม่ ๆ กลับสนใจการยืมซีดี วิดีโอ ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่หาข้อมูล และเป็นที่ยังชีพ ๆ สำหรับอ่านหนังสือเรียน การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาคือ คนเรามีแนวโน้มแยกตัวจากสังคมแต่ตื่นตัวทางเทคโนโลยีมากขึ้น คนหาทางผ่อนคลายโดยการเล่นเกมคอมพิวเตอร์กันมากขึ้น เราจะสร้างเกมจากการอ่านได้อย่างไร เราจะมีรับมือกับแนวโน้มนี้อย่างไรเพื่อสนับสนุนการอ่าน เด็กวัยรุ่นสนใจเรื่องความมีตัวตนและมีความต้องการ และลักษณะที่ไม่เหมือนใคร ดังนั้นการเชื้อเชิญหรือจูงใจใครให้มาห้องสมุดจึงไม่ควรใช้แผนหนึ่งทางเลือกสำหรับทุกคน แต่ควรเปลี่ยนมาเป็นทางเลือกหลากหลายตามต้องการ เพราะคนเราชอบเลือก ขณะที่ไม่ชอบถูกจำกัดอยู่แค่สิ่งเดียว เราต้องทำให้ห้องสมุดน่าสนใจเป็นที่พิเศษและดึงดูดใจให้มา เราต้องเพิ่มกิจกรรมเข้าไปในบริการของห้องสมุด นอกเหนือจากธรรมเนียมปฏิบัติเดิม ๆ คือการมีหนังสือให้ยืมกลับบ้านไปอ่าน เราต้องหาพันธมิตรที่อาจมาร่วมให้บริการต่าง ๆ ภายในห้องสมุดที่ตอบสนองผู้ใช้บริการได้อย่างครบถ้วนและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

มีข้อมูลที่น่าสนใจในประเทศอังกฤษคือ ๕๘% ของประชากรเป็นสมาชิกห้องสมุด หรือเท่ากับ ๒๗ ล้านคนซึ่งเป็นตัวเลขที่มากทีเดียว อย่างไรก็ตามคนที่มาใช้ห้องสมุดทุกสองสัปดาห์หรือบ่อยกว่านั้นมีแค่ ๒๐% ของตัวเลข

ทั้งหมดเรียกได้ว่าคนส่วนใหญ่เป็นสมาชิกห้องสมุดก็จริงแต่ไม่ได้ไปใช้บริการบ่อยเท่าที่ควร

ดังนั้นสิ่งที่บรรณารักษ์ หรือผู้ต้องการปรับปรุงห้องสมุดต้องคำนึงเป็นประการต่อมาคือ การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้คนอ่านมากขึ้น เราจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและมีความเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการที่ปรับเปลี่ยนได้ และต้องตระหนักถึงพลังของการแนะนำจากนักอ่านถึงนักอ่าน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญและเป็นพลังที่แข็งแกร่งที่สุดในการตัดสินใจเลือกหนังสือและอ่านหนังสือของคน

การอธิบายพลังของเรื่องนี้ไม่ยากเลย หากลองเทียบเคียงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเราเองเมื่อยังเป็นเด็ก เวลาที่เพื่อนสนิทของเราอ่านหนังสือโดยไม่ยอมคุย ไม่สนแม้แต่เวลาที่เราชวนวิ่งเล่นสนุกกัน พอถามว่าอ่านอะไรเพื่อนก็ไม่ยอมเสียเวลาที่จะเล่ารายละเอียดในหนังสือให้ฟัง มากที่สุดที่เพื่อนจะทำให้เราก็คือ แด่ยกปกหนังสือให้ดูอย่างรวดเร็วแล้วก็หันกลับไปจดจ่อกับหนังสือตรงหน้าต่อไปแล้วบอกให้เราไปอ่านเอง ปฏิภานของเพื่อนทำนองนี้มักจะทำให้เราดรอนทนไม่ได้ และอยากรู้อยากเห็นว่าเขากำลังอ่านอะไร มันสนุกขนาดนั้นเขี้ยวหรือเขาถึงได้จดจ่อขนาดนั้น และทำที่ที่สุดความกระหายใคร่รู้ก็นำเราไปยังห้องสมุดหรือร้านหนังสือเพื่อที่จะหยิบหนังสือเล่มเดียวกันนั้นมาอ่านเพื่อไขข้อสงสัยนั้น พลังผลักดันจากคนอ่านก่อให้เกิดพลังผลักดันภายในตัวของเราที่อยากมีประสบการณ์ร่วมกับเพื่อนนั่นเอง

พลังผลักดันจากคนที่อ่านแล้ว หรือกำลังอ่านอยู่ ไปสู่คนที่ยังไม่เคยอ่าน ยังคงปรากฏพลังของมันในยุคแห่งโลกดิจิทัลด้วย เว็บไซต์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีอย่าง Amazon.com ยังค้นพบข้อเท็จจริงอันน่าทึ่งที่ว่า การแนะนำของนักอ่านสู่

นักอ่านนั้นทรงพลังอย่างยิ่งในแง่การส่งเสริมการขาย เพราะถ้ามีใครสักคนที่เป็นผู้อ่านแนะนำหนังสือที่เขาอ่านเข้ามาในเว็บไซต์ คนอื่นๆ จะให้ความสนใจเข้ามาอ่านมากมาย

เมื่อราว ๕ ปีก่อน ในแวดวงหนังสือที่ออกวางจำหน่าย เรามักจะพบว่านักวิจารณ์หนังสือเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงในการชี้แนะและประเมินคุณค่าของหนังสือแต่ละเล่ม นักวิจารณ์โดยทั่วไปมักจะวิพากษ์ในแง่ คุณภาพของหนังสือ เนื้อหา ความสละสลวยของถ้อยคำที่ใช้ แต่ปัจจุบันในประเทศอังกฤษกลับมีกระแสใหม่นั้นคือ การที่มีกลุ่มคนที่อ่านหนังสือ แล้วออกมาพูดแสดงความเห็นถึงประสบการณ์ในการอ่านหนังสือของเขาว่า เขาารู้สึกอย่างไร คิดอย่างไรต่อเนื้อเรื่อง หรือแม้แต่แง่มุมว่าหากเขาเป็นตัวละครในหนังสือนั้นเขาจะทำอย่างเดียวกันหรือเปล่า กระแสใหม่นี้คือการใช้การอ่านเป็นช่องทางในการที่คนเราจะได้

ค้นพบประสบการณ์ใหม่ให้กับตนเอง ได้รับรู้และทำความเข้าใจความคิดของผู้
อื่น การตัดสินใจและการใช้เหตุผลของคนอื่น ผ่านประสบการณ์ร่วมกันที่เกิด
จากการอ่านหนังสือเล่มเดียวกัน กลุ่มนักอ่านทำนองนี้เพิ่มขึ้นทุกวันและขยาย
ตัวอย่างรวดเร็ว และคึกคักไปทั่วประเทศอังกฤษ ในส่วนต่อไปเราจะร่วมกัน
ศึกษาวิธีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงห้องสมุดเพื่อผู้ใช้บริการของเรา เพื่อตอบ
สนองเสียงเรียกร้องจากผู้บริการที่ท้าทายให้เราปรับเปลี่ยนตัวเองให้นำสนใจ
เพียงพอที่พวกเขาจะเลือกมาหาเราแทนที่จะไปทำกิจกรรมอย่างอื่น

ห้องสมุดช่วยเติมเต็มชีวิตคน ห้องสมุดทำให้เราอ่านมากขึ้น เรียนรู้มาก
ขึ้น และการอ่านอย่างแตกต่าง และเรียนรู้อย่างแตกต่างทำให้เราได้ค้นหา พบเจอ

ตั้งคำถามและพบคำตอบ เป็นสิ่งดี ๆ ที่ห้องสมุดมีให้เรา หนังสือทำให้เรา
หัวเราะ ร้องไห้ สุข ทุกข์ ทำให้เราตั้งคำถามถึงชีวิตและประสบการณ์ของเราเอง
จนมีคำพูดว่า การอ่านคือชีวิต และชีวิตที่สมบูรณ์ก่อร่างสร้างขึ้นจากการผ่าน
ประสบการณ์การอ่านนั่นเอง

TK
park

ศูนย์การเรียนรู้

TK park

อุทยานการเรียนรู้

๒

๑๑ ข้อคิดเสริมสร้าง
บรรยากาศแห่งการอ่าน

ถ้าเราไม่เคยได้ดื่มด่ำกับการอ่าน
จนรู้สึก أنناได้เข้าไปมีชีวิต
อยู่ในเรื่องที่เราทำลงไปอ่าน
เหมือนกับเป็นตัวละครนั้น
เราจะเข้าใจและเห็นอกเห็นใจคนอื่นได้อย่างไร

อุทยานการเรียนรู้

๑๑ บ่อคิดเสริมสร้าง บรรยากาศแห่งการอ่าน

“เชื่อเหลือเกินว่าเราจะพบว่า เยาวชนจะเลือกสิ่งที่อ่านอย่างระมัดระวังมากขึ้น พวกเขาจะเลือกด้วยการถามคนที่วางใจได้ว่าควรอ่านอะไรดี ในทางร่างกายเรามีโรงยิมสำหรับออกกำลังกายและมีเทรนเนอร์ผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษา ในอนาคตอันใกล้เราอาจจะได้เห็นเทรนเนอร์ส่วนตัวสำหรับการอ่านหนังสือซึ่งเปรียบเสมือนยิมสำหรับจิตใจ เสริมความแข็งแรงของจิตใจด้วยการอ่านและการเรียนรู้”

เกรซ เคมสเตอร์

มิถุนายน ๒๐๑๖

เมื่อพูดถึงประสบการณ์ในการอ่าน (reading experience) นั้น เป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดคนบางคนจึงรักการอ่านจนกลายเป็นนิสัย และเพิ่มพูนคุณค่าให้แก่ตนเองจนตลอดชีวิต แต่สำหรับบางกลุ่มกลับมิได้เป็นเช่นนั้น จากการเฝ้าสังเกตการณ์สิ่งที่ผู้คนจำนวนหลายพันคนเลือกที่จะอ่านภายใต้สิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งในโรงเรียน ห้องสมุด ร้านหนังสือ ในเทศกาลงานพิเศษต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต ผลจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติการและพฤติกรรมของผู้คนเหล่านั้น เรามีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับ **ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อความสำเร็จในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อนักอ่าน** อาจกล่าวได้ว่าหากเราพยายามอย่างเต็มที่ที่จะสนับสนุนให้คนอ่านหนังสือ หรือ

พยายามอย่างแรงกล้าที่จะเพิ่มจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด เราไม่อาจมองข้ามปัจจัยที่จกกล่าวถึงต่อจากนี้ได้ หากเรามีความเข้าใจปัจจัยเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการอ่านอย่างลึกซึ้งแล้ว เชื่อเหลือเกินว่าเราทุกคนจะสามารถนำมาผสมผสานและสร้างนักอ่านได้ทุกเพศ วัย และจะช่วยให้ชีวิตของพวกเขาเป่งบานอย่างมีคุณค่าด้วยปัญญาและความสุขจากหนังสือตลอดไป

พลังของการแนะนำหนังสือแบบปากต่อปาก (The power of personal reader to reader recommendation) พลังนี้ยังคงเป็นพลังที่ทรงอำนาจที่สุดใน การเลือกหนังสือสำหรับนักอ่านและยังคงจะเป็นเช่นนี้ต่อไป สิ่งที่กำลังเปลี่ยนไปพร้อมกับภารกิจรรมต่างๆ และเว็บไซต์ที่มีผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง เช่น www.whichbook.net ก็คือนักอ่านไม่จำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกันทางกายภาพอีกต่อไป

เด็กบางคนที่มีผู้ปกครองพามาอ่านหนังสือในห้องสมุด ทียบหนังสืออ่านด้วยความรู้สึกที่อ่านเสียให้รู้แล้วรู้รอดไป จะได้ไม่ต้องอ่านอีก เรื่องมันจะได้จบๆ ไปเสียที รังสีแห่งความวิตกกังวลและความกลัวมันห่อหุ้มพวกเขา เหมือนควันเสียจากมลพิษ และเราก็ต้องพยายามหาทางที่จะคุยกับเด็กๆ โดยไม่มีผู้ปกครองอยู่ใกล้ๆ เพื่อจะให้คำแนะนำแก่พวกเขาให้ผ่อนคลายลง ผู้ปกครองที่หลงใหลในการอ่านหนังสือก็จะงงววยพวย กันว่าทำไมลูกของตนเองไม่รักการอ่านเหมือนพวกเขา คำตอบก็คือ พวกเขาเด็กๆ อาจจะมองว่าการอ่านหนังสือของพ่อแม่เป็นสิ่งที่พวกเขาต้องต่อต้านก็ได้ ศัตรูและสิ่งที่ทำลายของทั้งสองฝ่ายก็คือ การไขว่เขวไปจากปัญหาที่แท้จริง

อ่านเพราะคุณอยากอ่าน ไม่ใช่เพราะคุณจำต้องอ่าน (Reading because you want to, not because you have to) เราอ่านหนังสือด้วยเหตุผลมากมายหลายอย่าง เราอ่านเพื่อหลบหนีปัญหาประจำวันไปชั่วคราว เพื่อจะได้หัวเราะ เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำตามตัวอย่างของสิ่งที่เราได้อ่าน เพื่อให้เราได้นอนฝันร้ายสนุกๆ เพื่อให้เรามีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อแสวงหาช่องทางอะไรใหม่ๆ เพื่อลองหา “เสื้อผ้า” ใหม่ๆ ให้ชีวิต เพื่อตอบสนอง “ความอยากรู้อยากเห็น เกี่ยวกับสิ่งของ ผู้คน และสถานที่ต่างๆ ที่สามารถเติมให้เต็มได้” ซึ่งเป็นตัวอย่างของเหตุผลบางประการของการเลือกอ่านหนังสือ และที่สำคัญที่สุดคือ หนังสือที่เราอ่านจะมีความหมายเปลี่ยนไปเมื่อเวลาเปลี่ยนไป และเป็นสิ่งที่เราค่อยๆ ละสมไว้ในชีวิต

เยาวชนคิดอย่างไรเกี่ยวกับการอ่านหนังสือ (What do young people thinks about reading?) สำหรับวัยรุ่นบางคน เขาอ่านเพราะเขารู้สึกว่าตัวเอง ล้าหลังกว่าเพื่อน บางคนอ่านเพราะต้องการใช้ความรู้เป็นอำนาจและข้อ ได้เปรียบเหนือผู้อื่น สำหรับบางกลุ่ม การอ่านนำพวกเขาไปสู่โลกแห่งจินตนาการ ซึ่งเป็นโลกอีกโลกหนึ่งต่างหาก ที่ทำให้พวกเขาหลงใหลไปตลอดชีวิต แต่ที่เรา สงสัยก็คือว่า เราจะเห็นสภาพการณ์เช่นนี้ไปตลอดหรือ กับการที่บางคนไม่อ่าน เลย บางคนอ่านในระดับหนึ่ง และบางคนนั้นแสนจะขี้ขมการอ่านเป็นชีวิต จิตใจ?

เยาวชนต้องการอะไร หนังสือ หรือคอมพิวเตอร์ (What do they want - books or computers?) จากการถามวัยรุ่นในเมืองเอสเซ็กซ์ว่าพวกเขาต้องการ อะไรจากห้องสมุด พวกเขาตอบว่าต้องการทั้งคอมพิวเตอร์และหนังสือและคง คิดว่าทำไมต้องเลือกระหว่างหนังสือกับคอมพิวเตอร์

แต่เหล่าบรรณารักษ์ก็ยังคงจะคิดว่าจะต้องเลือกระหว่างหนังสือหรือ คอมพิวเตอร์ แทนที่จะคิดว่ามันเป็นสื่อที่ผสมผสานกับเทคโนโลยี โดยมองว่า หนังสือนั้นเป็นโลกเหมือนจริงโลกแรกที่เราไปไหนๆ ได้ ที่ช่วยให้เราเข้าถึงสิ่ง ต่างๆ ได้โดยการข้ามทั้งระยะเวลาและกาลเวลา แม้แต่ความคิดของผู้ที่ล่วงลับ ไปแล้วเรายังสามารถเรียนรู้ได้จากงานเขียนของเขา

สำหรับเด็กจำนวนมากแล้ว หนังสือเป็นของหายาก ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้โดย ทั่วไป อย่างไรก็ตาม ความยึดหยุ่นของเยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นความหวังอันแสน วิเศษของสังคมปัจจุบัน พวกเขามีความกระหายอย่างจริงจังที่จะรับรู้เรื่องราว ต่างๆ ด้วยการอ่าน และมันจะเป็นอาชญากรรมถ้าเราปล่อยให้ความกระหาย

เหล่านั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ประสบการณ์ที่เยาวชนจะได้รับจากการได้รู้จักกับนักเขียนที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงเป็นสิ่งที่จะต้องถือว่าเป็นสิทธิที่พวกเขาพึงจะได้รับ มิใช่เป็นเพียงของขวัญชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น

ห้องสมุดสาธารณะเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการที่จะลบล้างความไม่เสมอภาคของความสามารถในการเป็นเจ้าของหนังสือให้หมดไป ในประเทศอังกฤษ ห้องสมุดสาธารณะได้ช่วยให้สถิติการใช้ห้องสมุดของเด็กเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๐ ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ผู้มีอำนาจหน้าที่เกือบทุกหนทุกแห่งในประเทศอังกฤษจัดให้มีเกมการอ่านภาคฤดูร้อน (Summer Reading Game) และเป็นที่แน่นอนว่าห้องสมุดมีบทบาทที่เป็นศูนย์กลางของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อจัดหนังสือให้ทารก (Books for Babies movement) ที่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล

ความสำคัญของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือเด็ก (Importance of children's specialists) เราอาจจะสามารถต่อต้านแนวโน้มในการไม่อ่านหนังสือด้วยการสร้างและสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือเด็ก ผู้อำนวยการหน่วยงานเด็กวัยเยาว์ในเดอรัมปีโซมีความเห็นว่าเราไม่จำเป็นต้องมีบรรณารักษ์ในการแนะนำหนังสือให้กับเด็ก ความคิดเช่นนี้น่าสนใจชวนให้คิดมากทีเดียว ในแง่หนึ่งแล้วเธอพูดถูก ดังที่มากาเร็ต มิคได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่เราจำเป็นต้องมีก็คือ ผู้ใหญ่ที่มีความสนใจและห่วงใยเท่านั้น แต่ในอีกแง่หนึ่ง เธอก็คิดผิด เพราะว่าหนังสือและหนังสือภาพสำหรับเด็กที่เสนอจะพิเศษเป็นจำนวนมาก ไม่เคยมีอยู่ในห้องสมุดเลย มีพักต้องกล่าวถึงในบ้านหรือในร้านหนังสือทุกๆ ไป ยกเว้นแต่ในร้านหนังสือในย่านคนมีเงินที่ใจกลางเมืองเท่านั้น

มีพื้นที่ด้านใต้ของเมืองที่แสนจะหดหู่และเกือบว่างเปล่า ห้างสมุดกับที่ทำการไปรษณีย์เป็นสิ่งสุดท้ายที่ยังเหลืออยู่ แต่สถานที่ทั้งสองแห่งนี้ก็ถูกปิดล้อมโซ่เอาไว้ แต่สิ่งที่น่าสะอิดใจก็คือ ทำไมเด็กจำนวนมากจึงไม่เคยแม้แต่จะนั่งรถเมล์ที่ใช้เวลาเพียง ๑๐ นาทีเข้าไปในตัวเมืองลิสต์ ดังนั้นอุปสรรคด้านระยะทางจึงเป็นสิ่งที่มึผลกระทบต่อชีวิตของเด็กและเยาวชนเป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตของเด็กที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ยากไร้และขาดแคลน โครงการหนังสือสำหรับทารก สองสว่านโซติช่วงให้กับอนาคต แต่ลูกเล่นนี้จะต้องตามมาด้วยการผสมผสานระหว่างการใช้ห้องสมุดและการเป็นเจ้าของหนังสือด้วยตนเอง เราไม่จำเป็นต้องมีหน้าตาเหมือนหนังสือที่เราอ่าน ชีวิตการอ่านในวัยเยาว์เป็นสิ่งที่ก่อร่างและถักทอขึ้นอย่างเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

มันเป็นแค่เทคโนโลยี (It's only technology) เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา อเล็ก วิลเลียมส์ นักประพันธ์ที่ได้ไปอยู่ที่ศูนย์ความรู้และการเรียนรู้ (Knowledge and Learning Center, KLC) ในกัวลาลัมเปอร์กับเด็ก ๆ จากโรงเรียนแบบอังกฤษ พวกเขาได้มีการประชุมด้วยระบบ VDO Conference กับเด็ก ๆ จากศูนย์ที่นิวเดลี และเด็กที่โตกว่าเล็กน้อยในโตเกียวประเทศญี่ปุ่น เราเชื่อว่านั่นน่าจะเป็นการประชุมทางไกลครั้งแรกที่เชื่อมโยงสามประเทศเข้าด้วยกัน และเราก็พบความจริงประการหนึ่งโดยไม่ได้ตั้งใจว่า เด็ก ๆ ที่เข้าร่วมประชุมสามารถดำเนินการได้ดีทั้ง ๆ ที่พวกเขาต้องพยายามฝืนความง่วงนอนอันเป็นผลมาจากความแตกต่างด้านเวลา ทว่าไม่มีเด็กสักคนตื่นเต้นกับเทคโนโลยี ในทางกลับกันทุกคนกลับตื่นเต้นที่จะได้พบกับผู้คนจากสังคมอื่นที่มีชีวิตแตกต่างออกไปจากพวกเขา คำถามของพวกเขาเด็ก ๆ มีตั้งแต่เรื่อง ความเข้มงวดของครู สัตว์เลี้ยง ยอดนิยมไปจนถึงเครื่องแบบนักเรียน

เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับเขาว่า “มันเป็นแค่เทคโนโลยี” เป็นเรื่องที่น่าพอใจที่แน่นอนว่าพวกเขากำลังใช้และจะใช้คอมพิวเตอร์ต่อไป แต่มันเป็นเพียงแค่อุปกรณ์ชิ้นหนึ่งเท่านั้น พวกเขาจะต้องใช้ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลและการจัดการกับความรู้ที่มีอยู่อย่างเดิม แต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องน่าตื่นเต้นทีเดียวที่ได้เห็นในสิ่งที่เราพูดและเขียนเป็นที่รับรู้ได้ไปทั่วโลก

ในประเทศอังกฤษเริ่มมีการใช้ภาพเคลื่อนไหวในการอ่านอย่างสร้างสรรค์มากขึ้นเรื่อยๆ การใช้เว็บไซต์และหนังสือควรเป็นการสนับสนุนกันและกัน เพราะถ้าไม่มีการใช้อินเทอร์เน็ตแบบเต็มที่แล้วการขยายตัวในการอ่านหนังสือคงไม่สามารถเกิดขึ้นได้รวดเร็วเช่นนี้

เยี่ยม ๆ มอง ๆ กับ การอ่านออกเขียนได้ (Lurking for literacy) แนวความคิดเรื่อง “การเยี่ยม ๆ มอง ๆ เพื่อการอ่านออกเขียนได้” ถือเป็นหัวใจสำคัญขององค์กรที่สนับสนุนด้านการอ่านประการหนึ่ง โดยองค์กรเหล่านี้จะถือเสมือนเป็นการเฉลิมฉลองทุกครั้งที่มีโอกาสได้ร่วมสนับสนุนในการอ่านและทักษะอื่นๆ ในการดำรงชีวิตให้แก่เยาวชน เช่น การจัดการสอนเรื่องศิลปะการแต่งเล็บให้แก่วัยรุ่นสตรี ซึ่งพวกเขาจะได้รับประกาศนียบัตรจากระบบการศึกษาออกโรงเรียน และการทำธุรกิจที่ไม่ต้องเสียภาษี ทางองค์กรสามารถที่จะช่วยส่งเสริมพวกเขาใช้ทักษะขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น และนั่นคือข้อตกลงระหว่างทั้งสองฝ่าย โดยยึดหลักการตามที่เอกสารเกี่ยวกับการรู้หนังสือและได้รับการยอมรับจากสังคม ที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อเร็วๆ นี้ได้กล่าวไว้ว่า “จะทำแบบไหนก็ได้ ให้บรรลุเป้าหมายก็แล้วกัน” (Any which way we can)

โครงการ “เพื่อนคู่คิดในการอ่าน” ช่วยให้เด็กที่เข้าร่วมโครงการได้รับวุฒิทางการศึกษาจากการทำกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งเราจะได้กล่าวถึงโครงการนี้โดยละเอียดอีกครั้ง เพราะเป็นโครงการที่น่าสนใจอย่างยิ่งรวมทั้งยังมีตัวอย่าง และแบบฝึกสำหรับการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง

ขณะเดียวกัน โครงการ “เพื่อนคู่คิดในการอ่าน” เป็นการให้โอกาสผู้ที่เข้าร่วมโครงการได้มีจุดมุ่งหมายในชีวิตด้วย ซึ่งบางครั้งเด็กที่เข้าร่วมโครงการอาจเป็นเด็กที่ไม่มีโอกาสที่จะไปเรียนในโรงเรียนที่พวกเขากำลังจะเข้าไปช่วยสอนเด็กคนอื่นในเรื่องการอ่านด้วยซ้ำไป ครั้งหนึ่งมีเด็กวัยรุ่นคนหนึ่งโทรเข้ามาหาทางองค์กรที่สนับสนุนโครงการนี้ และเล่าว่าเขาเพิ่งถูกไล่ออกจากหอพัก เขาเพียงต้องการให้มีใครสักคนช่วยไปส่งเขาหน่อย เพราะรถเมล์ไม่มาตามกำหนด เขาไม่อยากจะไปทำหน้าที่ในการเป็นเพื่อนคู่คิดการอ่านสายเกินไป

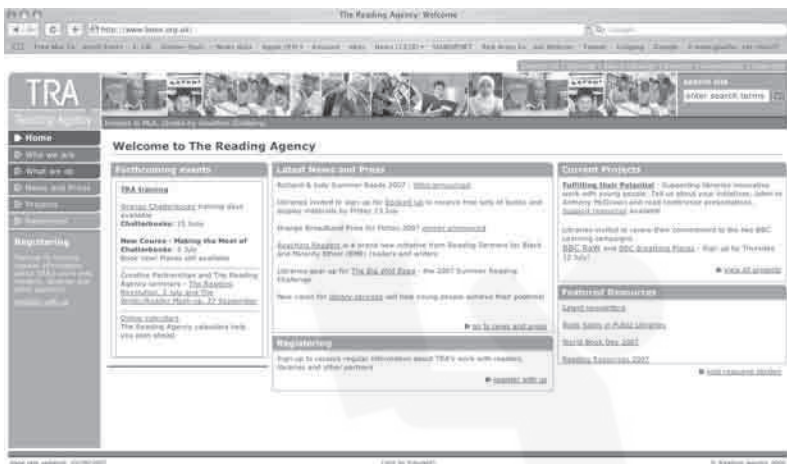

ในเมืองเดอร์บีไชร์ คนที่ทำหน้าที่ชักชวนให้ผู้คนอ่านหนังสือเป็นกลุ่มเยาวชนที่ “พูดภาษาหนังสือ” (Booktalk) พวกเขาได้เรียนรู้ที่จะลุกขึ้นยึดหยัดและต่อสู้เพื่อสิ่งที่พวกเขาพอใจที่จะทำ พวกเขายอมทนสู้กับคำพูดเยาะเย้ยจากเพื่อนฝูงที่เห็นว่า “การอ่านเป็นเรื่องงี่เง่า” และถ้าพวกเขาผ่านเรื่องเหล่านี้ไปได้พวกเขาก็จะเป็นความหวังในอนาคตของโลก เพราะว่าพวกเขากล้าที่จะเป็นคนที่แตกต่างออกไปจากคนอื่น กล้าที่จะออกมายืนนอกแถว กล้าที่จะให้คุณค่าแก่ความคิดเห็นที่ถูกต้องของตนเอง ซึ่งจะทำให้พวกเขารู้จักที่จะเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น พวกเขาจะเป็นนักคิดที่มีอิสระ เป็นผู้ซึ่งรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง และอนาคตของพวกเขาทั้งหลายก็ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเช่นนี้ในตัวของพวกเขา คนรุ่นใหม่

คนเราตายได้จากความไม่รู้ (People do die of ignorance) ถ้าเราไม่รู้ว่าเรามีทางเลือกอยู่ แล้วเราจะเลือกทางเลือกนั้นได้อย่างไร ถ้าเราไม่เคยมีประสบการณ์ในสิ่งที่ดีที่สุด แล้วเราจะทำการเปรียบเทียบสิ่งที่ดีและไม่ดีได้อย่างไร ถ้าเราไม่เคยแม้แต่จะได้เห็นว่ามีทางเลือกอื่นที่จะทำให้ชีวิตของเรามีความแตกต่างไปในทางที่ดีขึ้นได้ แล้วเราจะมีทางเลือกหนีไปจากระบอบเผด็จการของวิถีชีวิตที่เราจมปลักอยู่ได้อย่างไร

ถ้าเราไม่เคยได้ตีตื้นดื่มน้ำกับการอ่านจนรู้สึกที่เราได้เข้าไปมีชีวิตอยู่ในเรื่องที่เรากำลังอ่านเหมือนกับเป็นตัวละครนั้นๆ เราจะเข้าใจและรู้สึกเห็นอกเห็นใจคนอื่นได้อย่างไร ถ้าเรามีประสบการณ์แต่เพียงเท่าที่เรามีและเป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่เคยได้รับรู้เลยว่าคนอื่น ๆ อาจมีชีวิตที่แตกต่างออกไปจากที่เราเป็น ในโลกที่ถูกรุมทั้งจนแหลกสลาย เต็มไปด้วยมลพิษ และตกอยู่ในภาวะอันตรายเช่นนี้ ดังนั้นการอ่านเท่านั้นที่จะช่วยปลดปล่อยมนุษย์ให้เป็นอิสระได้

ทางเลือกอันมากเกินไป (Crowded choices) หากมองในแง่หนึ่งแล้ว การอ่านคงจะไม่วิวัฒนาการเหมือนเดิมได้อีกแน่นอน เนื่องจากมันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การเรียนรู้ทางสื่อภาพ การเรียนรู้ด้านสื่อทั่วไป การเรียนรู้วิถีคิดและประเมินสิ่งต่างๆ ด้วยวิจารณญาณ ซึ่งล้วนแต่แข่งขันเพื่อแย่งชิงการใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ของเราอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เห็นได้ชัดว่าความรู้ที่เราแสวงหา นั้นสามารถได้จากวิธีอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการอ่านหนังสือ เราไม่ต้องสงสัยเลยว่าข้อมูลที่มีคุณภาพนั้นอาจหาได้จากอินเทอร์เน็ต และเราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อต่างๆ มีอำนาจในการเล่าเรื่องให้เราทราบ และภาพที่เคลื่อนไหวได้ก็ทำให้เรารู้สึกมีอารมณ์คล้อยตามไปด้วยได้เช่นกัน

อย่างไรก็ดี อักษรตัวคดๆ งอๆ สีดำบนหน้าหนังสือสีขาวก็ยังสามารถที่จะก่อให้เกิดสายรุ้งในจินตนาการของเราได้ ในอนาคตเราจะเห็นหนังสือที่มีลักษณะเหมือนหนังสือที่ตีพิมพ์โดยบริษัทฮาร์เปอร์คอลลินส์ ซึ่งเป็นหนังสือที่เป็นมากกว่าหนังสือและยังมีคุณค่าเพิ่มเติมแถมอีกด้วยมากมาย คล้ายกับเป็นการดาวน์โหลดข้อมูลจากเว็บไซต์ คาร์เนกี กรีนอะเวย์ (Carnegie Greenaway) เราจะได้เห็นหนังสือแบบ อภิมหาหนังสือ ซึ่งจะเป็นการรวมกลุ่มหนังสือและนิตยสารเข้าเป็นหมวดหมู่พร้อมอ่าน ดังเช่นการแนะนำชุดหนังสือให้เยาวชนอ่านตามแบบที่เว็บไซต์ชื่อ BOOX ในประเทศอังกฤษกำลังดำเนินอยู่ (www.boox.org.uk) ทั้งหมดนี้ก็ล้วนแต่จะเป็นการจัดกลุ่มความรู้แบบสร้างสรรค์ด้วยกันทั้งสิ้น

การเลือกอย่างรอบคอบ (Careful Selection) เยาวชนจะสามารถเลือกสิ่งที่จะอ่านได้อย่างรอบคอบมากยิ่งขึ้นโดยอาศัยการแนะนำที่มีความน่าเชื่อถือที่ได้ผ่านการทดสอบมาแล้ว และถ้ามองให้ไกลออกไปอีก การพัฒนาผู้ชำนาญในการฝึกอบรมด้านการอ่านเพื่อให้คำแนะนำในการอ่านหนังสือของประชาชนนั้นก็ไม่ใช่ความคิดเพื่อฝันไปเสียทีเดียว เพราะเราล้วนแต่ถูกโหมกระหน่ำโดยชีวิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคลื่นอีเมลล์จนแทบจะแยกอะไรไม่ออก และการหาเวลาเพื่ออ่านหนังสือนั้นก็ต้องถูกแข่งขันด้วยทางเลือกในการทำกิจกรรมอื่น ๆ อย่างแน่นอน

การอ่านโดยการจัดเวลาไว้โดยเฉพาะและเหมาะสม (The timed read)

คือการเสนอทางเลือกในการอ่านว่าเราจะต้องใช้เวลาอ่านเท่าใดสำหรับการอ่านอะไรในแต่ละครั้ง โดยอาจจะเป็นการนำเสนอสิ่งที่น่าสนใจโดยการคัดเลือกบางตอนที่น่าสนใจแล้วนำมาแยกแยะและจัดหมวดหมู่มาให้เหมาะกับผู้อ่านแต่ละคน

ในส่วนต่อไปเราจะพูดถึงตัวอย่างของการปรับเปลี่ยน ที่จะสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นให้ความรู้สึกอยากอ่านหนังสือ เราจะได้เรียนรู้อีกว่าการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยก็สามารถนำมาซึ่งผลที่คาดไม่ถึงแก่ห้องสมุดของเราได้

TK park อุทยานการเรียนรู้

๒๕๖๒

๓

ปรับนิด
เปลี่ยนหน่อย

กิจกรรม ปรับนิด เปลี่ยนหน่อย
ทำให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลาง
ของพี่แสบงหาความรู้มากขึ้น
และทำหน้าที่ของมันอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ตามที่ห้องสมุดพึงจะเป็น

อุทยานการเรียนรู้

ปรับนิด เปลี่ยนหน่อข

“บางสถานที่เรารักด้วยหัวใจ บางสถานที่เรารักด้วยสมอง ที่ๆ เรารักด้วยสิ่ง
ทั้งสอง เรียกว่าห้องสมุด”

เกรช เคมสเตอร์
มิถุนายน ๒๐๐๖

ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่พวกเขาได้เข้าร่วมสังคมที่กว้างขึ้น ห้องสมุด
เป็นสถานที่อิสระในการหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ เด็กๆ ยังคงมาห้องสมุดแต่มีใช่
เพียงเพื่อให้อ่านหนังสือ แต่ยังเพื่อพบเพื่อนๆ เพื่อหาความสนุกและ
เพลิดเพลิน และเพื่อสำรวจและมองหาทิศทางเพื่อก้าวไปข้างหน้า

การปรับเปลี่ยนห้องสมุด หรือมุมมองความรู้ในสถานที่ทำงานให้กลายเป็น
มุมมองของสมาชิกมีหลายวิธีซึ่งเป็นเรื่องง่ายๆ และสามารถจะทำได้โดยทันที
โดยไม่ต้องกังวลเรื่องงบประมาณสำหรับการวางแผนปรับเปลี่ยนขนานใหญ่
บางวิธีเป็นแนวทางที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากพันธมิตรนอกเหนือจาก
ผู้รับผิดชอบโดยตรง อย่างไรก็ตามเราเชื่อว่าในจำนวนนี้มีหลายวิธีที่สามารถนำไป
ประยุกต์และลงมือปฏิบัติได้ทันที

- **การจัดกำแพงนักอ่าน (Reading Wall)** การจัดกำแพงนักอ่านคือการมีพื้นที่ให้นักอ่านได้แสดงความคิดเห็นของเขาที่มีต่อหนังสือที่เขาอ่าน ทุกความคิดเห็นจะต้องได้รับความสำคัญ และผู้ดูแลควรมีใจที่เปิดกว้างที่จะรับฟังทั้งหมด ความเห็นจากนักอ่านเป็นผลผลิตที่บอกเราว่าเขาได้อ่านจริงๆ อีกทั้งยังจะเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้คนอื่นต้องไปลองอ่านเพื่อที่จะตอบตัวเองว่ามีความคิดอย่างไร เหมือนกันหรือต่างกันเพียงใด เมื่อได้ลองอ่านด้วยตัวเองเขาจะสามารถตัดสินใจได้ว่าตนเองคิดอย่างไร

- **การเขียนวิจารณ์หนังสือแล้วปะไว้บนหน้าปกหนังสือ** วิธีการนี้ทำให้หนังสือเล่มนั้นกลายเป็นหนังสือลูกโซ่ ใครมาอ่านคนต่อไปก็จะเขียนความเห็นต่อๆ กันไป ไม่ว่าจะมีความเห็นเหมือนกันหรือไม่ การเขียนความเห็นไว้หน้าปกหนังสือยังเป็นแรงกระตุ้นที่ดีที่ทำให้คนต่อไปอยากอ่านมากขึ้น

- **จัดวาดภาพที่ได้แรงบันดาลใจจากหนังสือเล่มที่อ่าน หรือเรื่องราวที่สนใจ** วิธีนี้จะช่วยทำให้ตัวอักษรกลายเป็นภาพ ทำให้หนังสือมีชีวิต
- **การนำหนังสือออกมาแสดงบนเคาน์เตอร์** เป็นการแนะนำหนังสือประจำวัน ที่คุณหรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคนอื่นๆ แนะนำว่าน่าอ่าน หนังสือแนะนำจะดึงดูดผู้อ่านได้มากเป็นพิเศษเมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นๆ
- **การนำคำพูดของผู้ใช้บริการมาเผยแพร่** คำพูดของผู้ใช้บริการที่แสดงความเห็นต่อบริการในห้องสมุด หรือต่อหนังสือ เราอาจนำคำพูดที่คิดว่าน่าสนใจเหล่านั้นมาพิมพ์บนที่ค้นหนังสือ หรือฉุดหนังสือเพื่อบอกต่อให้ผู้ใช้บริการคนอื่นได้รับทราบ
- **เปลี่ยนเสียงรอสายโทรศัพท์จากเสียงเพลงเป็นเสียงเล่าเรื่องต่างๆ จากหนังสือ** วิธีการใช้เสียงอ่านเรื่องราวจากหนังสือแทนการเปิดเพลง หรือเสียงที่แสดงเพียงความเป็นห่วงทำนองเป็นวิธีที่น่าสนใจมาก เพราะการได้ยินบางส่วนของหนังสือจะกระตุ้นให้คนอยากรู้ตอนต่อไป และอดไม่ได้ที่จะต้องมาหาไปอ่าน
- **การแลกเปลี่ยนหนังสือ** วิธีนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่า นอกจากคนจะอยากยืมหนังสือจากห้องสมุดแล้ว ก็ยังอยากรู้ว่าจะอ่านอะไรต่อดี การแลกหนังสือคือให้คนนำหนังสือมาห้องสมุดเล่มหนึ่งแล้วสามารถนำหนังสืออีกเล่มกลับบ้านไป

- **การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มคนวัยต่างๆ** นโยบายใหม่ของห้องสมุดไม่ใช่ที่รวมหนังสือหายากอีกต่อไป เราจึงควรมีบางสิ่งบางอย่างที่นอกเหนือจากหนังสือ นั่นคือกิจกรรม ซึ่งต้องออกแบบเพื่อกลุ่มคนต่างวัยแต่มีใจตรงกันที่จะอ่านและรักการเรียนรู้ กิจกรรมที่น่าสนใจ อาทิ โครงการสำหรับผู้สูงอายุในห้องสมุด โดยห้องสมุดเป็นผู้จัดชั้นเรียนให้เด็กสอนผู้สูงอายุใช้อินเทอร์เน็ต สิ่งที่ดีคือเกิดความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างเด็กและผู้สูงอายุ เราสนับสนุนให้เด็กๆ ใช้อินเทอร์เน็ตฟรีแลกกับการให้เขามาช่วยสอนให้ผู้สูงอายุใช้อินเทอร์เน็ตได้ หรือการให้คุณย่าหรือคุณยายกับหลานมาแนะนำหนังสือให้แก่กันและกัน คุณยายแนะนำหนังสือที่เคยอ่านสมัยยังเด็กและคิดว่าหลานน่าจะชอบ ขณะที่หลานเองก็อยากจะให้คุณยายทันสมัยขึ้นด้วยการแนะนำนิยายวัยรุ่นให้คุณยายอ่าน

- **การตั้งกลุ่มนักอ่าน** โดยให้นักอ่านจัดการตัวเองโดยมีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือน้อยที่สุด วิธีการคือเราจัดสถานที่ให้ เตรียมหาหนังสือไว้ให้ แล้วกลุ่มนักอ่านหนังสือจัดการต่อเอง ปรากฏว่าตอนนี้ในห้องสมุด ๗๐ แห่งใน Essex ประเทศอังกฤษมีกลุ่มนักอ่านถึง ๓๐๐ กลุ่มและดูเหมือนจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และการจัดการที่ปล่อยให้ผู้ใช้บริการดูแลตัวเองก็เรียบร้อยดีไม่มีปัญหาแต่อย่างใด

ลักษณะของกลุ่มการอ่านที่ดีนั้นควรจะมีลักษณะเป็นเช่นไร ยกตัวอย่างเช่น ในห้องสมุดแห่งหนึ่งมีกลุ่มผู้ชายที่สนใจในนวนิยายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเดินเรือ ส่วนมากพวกเขาเหล่านี้จะเคยมีประสบการณ์ในกองทัพมาก่อน และจะรู้สึกเพลิดเพลินกับการอ่านเรื่องของทะเล และเรื่องเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่สอง พวกเขาสนุกกับการอ่านเรื่องของกองทัพซึ่งเป็นความสนใจที่มีอยู่เดิม ดังนั้น พวกเขาจึงได้จัดตั้งชมรมการอ่านที่มีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ บ่อยครั้งที่พวกเขาอ่านหนังสือเรื่องเดียวกัน

ในห้องสมุดอีกแห่งหนึ่งก็มีการจัดตั้งกลุ่มการอ่านระดับครอบครัว เนื่องจากพวกเขาพบว่าผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้ที่จะอ่านมากขึ้นหากได้อ่านไปพร้อมกับลูกๆ ของตน ได้อ่านหนังสือเรื่องเดียวกัน และได้เข้าใจว่าพวกเขาจะสามารถช่วยเหลือเด็กๆ ในการอ่านและการเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง

ส่วนตัวอย่างในห้องสมุดแห่งที่สาม มีการจัดตั้งกลุ่มการอ่านที่ต่างออกไป พวกเขาลงความเห็นว่า จะอ่านหนังสือที่พวกเขาไม่เคยอ่านมาก่อนเลย ตัวอย่างเช่น หากเราไม่ชอบอ่านเรื่องโรมานซ์ เราก็จะไม่อ่านหนังสือพวกนี้ เพราะเรารู้ดีอยู่แล้วว่าคงไม่เพลิดเพลินไปกับมัน แต่เราก็น่าจะลองอ่านดูสักเล่มหนึ่ง ซึ่งก็หมายความว่าเริ่มต้นแล้ว และเราก็จะได้ทำในสิ่งที่ต่างออกไปจากที่เคย

สิ่งที่เราได้เรียนรู้จากประสบการณ์นี้ก็คือคนจะกระหายที่จะรู้ว่าเขาจะได้อ่านอะไรต่อไป พวกเขากระหายที่จะค้นพบในสิ่งที่มีคุณค่า พวกเขาจะใช้เวลาอ่านอะไร มีที่ไหนบ้างที่เป็นแหล่งการอ่านได้ และทำไมเวลาในการอ่านจึงมีอยู่น้อยนิดเช่นนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นนับจากนั้นก็คือในปัจจุบันกลุ่มการอ่านสำหรับผู้ใหญ่ได้ขยายตัวไปทั่วประเทศอังกฤษ บ้างก็อยู่ในห้องสมุด บ้างก็อยู่ในร้านหนังสือ บ้างอยู่ในชุมชน และอีกหลายที่ต่างๆ กัน กลุ่มเหล่านี้เป็นปากเสียงให้กับผู้อ่านซึ่งมีอิทธิพลต่อการมอบรางวัลหนังสือ ซึ่งมีอยู่จำนวนไม่น้อยที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มการอ่านต่างๆ ตัวอย่างหนึ่ง คือ การที่สมาชิกของกลุ่มการอ่านมักจะเกาะติดการมอบรางวัลสำคัญๆ เช่น Manbooker Prize พวกเขาจะวิจารณ์หนังสือ และตัดสินว่าใครควรจะได้รับรางวัลชนะเลิศ

ความน่าตื่นเต้นที่ได้จากการอ่านของพวกเขา ก็เหมือนกับการดิ้นรนอย่างหนึ่ง ตรงที่สามารถแพร่กระจายอย่างกว้างขวางไปถึงการอ่านและความเพลิดเพลินของพวกเขาผู้ใหญ่ด้วย เมื่อพวกเขาผู้ใหญ่อ่านหนังสือร่วมกันจะเกิดการรวมตัวของคนที่มีความแตกต่างกัน และพวกเขาเหล่านั้นต่างก็เคารพในการอ่านของกันและกันเป็นอย่างดี เราสามารถมาพูดคุยและถกกันได้ว่าเหตุใดคุณจึงต่างจากเรา และทำไมเราจึงต่างจากคุณ พลังอันเกิดจากบทสนทนาเหล่านี้เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่มากเนื่องจากมันสามารถชักจูงให้ผู้ใหญ่ในสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของยุคสมัยแห่งองค์ความรู้ และเปลี่ยนไปสู่การเป็นนักศึกษาตลอดชีวิต

• **การทำเว็บไซต์เพื่อแนะนำการอ่าน** ที่ตรงกับความสนใจของแต่ละกลุ่ม

เว็บไซต์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการเข้าถึงผู้อ่านที่กว้างขวางและรวดเร็ว อย่างไรก็ตามการจัดทำเว็บไซต์ต้องคำนึงถึงความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้ด้วย มีเว็บไซต์หลายเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นในประเทศอังกฤษเพื่อเป้าหมายในการส่งเสริมให้จำนวนผู้อ่านหนังสือขยายตัว อาทิ

- **เว็บไซต์ 4ureaders.net** เป็นเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นโดยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ๓ แห่ง ในสกอตแลนด์ โดยการแบ่งพื้นที่ในเว็บไซต์ออกเป็นโซนต่างๆ ๔ โซนประกอบด้วย

E-CLAIRE	สำหรับเด็กหญิงวัย ๑๐-๑๓ ปี
THE LADS	สำหรับเด็กชายวัย ๑๑-๑๓ ปี
GIRLS WITH ATTITUDE	สำหรับเด็กหญิงวัย ๑๔-๑๖ ปี ซึ่งมีเนื้อหาที่เน้นไปที่เรื่องที่เด็กสาวๆ สนใจ เช่น สุขภาพและความงาม

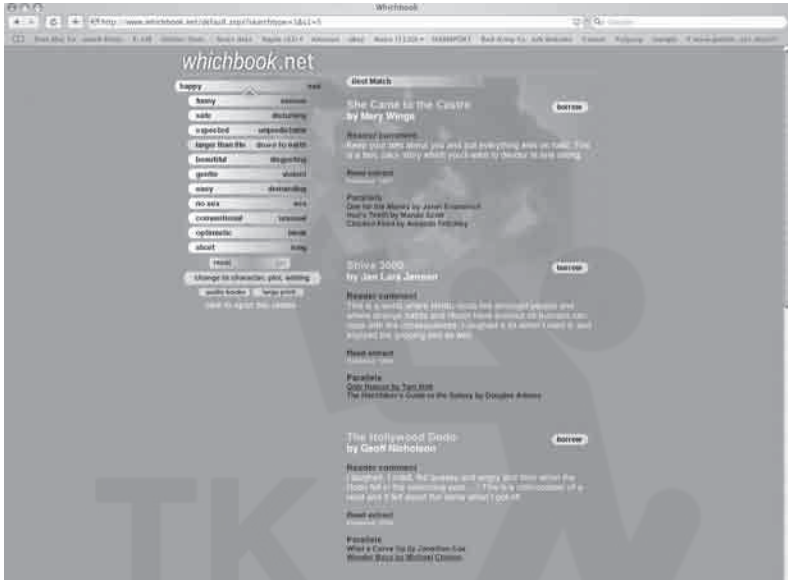

BOOK BROTHER

เป็นเว็บแคมสดซึ่งผู้ใช้บริการจะได้โหวตกันทุกสัปดาห์เพื่อโหวตหนังสือที่พวกเขาชอบน้อยที่สุดออกไปจากห้อง

แต่ละส่วนของเว็บไซต์ จะอยู่ในการควบคุมของทีมนบรรณารักษ์ของโรงเรียน เยาวชน และบรรณารักษ์ห้องสมุดสาธารณะ บรรณารักษ์ของโรงเรียนจะทำงานร่วมกับเด็กกลุ่มต่างๆ ในการพัฒนาเนื้อหา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของพวกเขาและเพื่อนนักอ่านของพวกเขาให้มากที่สุด

- **เว็บไซต์ www.whatareyouuptonight.com** มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่คนวัย ๑๖-๒๕ ปี และเชื่อมโยงกับห้องสมุดต่างๆ ทุกทั้งภูมิภาค East Midlands ของสหราชอาณาจักร เว็บไซต์นี้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน สำหรับผู้ที่ต้องการอยู่กับบ้านและผู้ที่ต้องการออกไปข้างนอกโดยเนื้อหาแล้ว เกือบทั้งหมดจะเชื่อมโยงกลับไปสู่หนังสือ วิดีทัศน์ หรือดีวีดี ซึ่งสามารถหาชมได้ในท้องถิ่น เว็บไซต์นี้ได้รับการออกแบบเป็นพิเศษ และได้รับการพิสูจน์จากผู้ใช้บริการแล้วว่านี่เป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม
- **เว็บไซต์ Give me a break** เป็นเว็บไซต์ที่เน้นเรื่องราวการผ่อนคลายความเครียด การอ่านเพื่อผ่อนคลาย อ่านเพื่อหนีจากรื่องเร่งรีบในชีวิตอันวุ่นวาย อ่านเพื่อจะได้รับมือกับเรื่องต่างๆ ได้ดีขึ้น เป็นการคลายเครียดซึ่งได้รับความนิยมและยอดเยี่ยมมากสำหรับผู้อ่านที่ต้องการผ่อนคลายจริงๆ
- **เว็บไซต์ www.whichbook.net** เป็นเว็บไซต์ที่ผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง ผู้อ่านแต่ละคนสามารถกำหนดตัวเลือกของหนังสือและประเภทของ "หนังสือดี" ที่พวกเขาต้องการอ่านได้ด้วยตนเองเป็นครั้งแรก

ซึ่งกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ค้นพบในสิ่งที่นอกเหนือความคาดหมายของตน ภาษาที่ใช้ในการวิจารณ์หนังสือจะตรงไปตรงมา และมีลักษณะเฉพาะตัว โดยอธิบายถึงประสบการณ์การอ่านของผู้อ่านสู่ผู้อ่าน

- **เว็บไซต์ meet the authors** เป็นเว็บไซต์ที่ให้นักเขียนนับร้อยคน มาพูดถึงหนังสือของตนเอง อาทิ เจ เค โรวลิ่ง ผู้เขียนเรื่องแฮร์รี่ พอตเตอร์อันโด่งดัง
- **เว็บไซต์ scottishreader.net** เป็นเว็บไซต์ที่นำเรื่องหนังสือและเรื่องของกินมารวมกัน มีคอลัมน์งานเด็ดประจำวัน

การใช้เครื่องมือที่หลากหลายและดึงดูดใจมากเช่นนี้ แน่ใจว่าภาพลักษณ์ของห้องสมุดหลายๆ แห่งกำลังจะเปลี่ยนไป

- **การจัดกิจกรรมโครงการที่กระตุ้นความสนใจแก่นักอ่าน**

นอกจากการมีหนังสือที่หลากหลาย สถานที่บรรยากาศที่น่าดึงดูดใจแล้ว การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านยังถือเป็นเครื่องมือสู่ความสำเร็จในการกระตุ้นพฤติกรรมการอ่านได้เป็นอย่างดี ในประเทศอังกฤษมีโครงการรณรงค์รวมทั้งกิจกรรมมากมายที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน นั่นคือ สร้างพื้นฐานรักการอ่าน กระตุ้นให้คนสนใจอ่าน และเพิ่มจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุด ซึ่งดำเนินการทั้งโดยห้องสมุดเอง หน่วยงานรัฐ องค์กรท้องถิ่น หรือองค์กรเอกชนที่ขับเคลื่อนด้วยเงินบริจาคและการเสนอโครงการเพื่อรับทุนสนับสนุน ตัวอย่างโครงการ/ กิจกรรม ที่น่าสนใจ อาทิ

- **โครงการ Bookstart** เป็นโครงการที่รัฐบาลและกระทรวงการคลัง สนับสนุนงบประมาณในโครงการเพื่อแจกหนังสือให้กับเด็ก ๆ ทุกคนที่เกิดในอังกฤษ ๓ ครั้ง ตอนอายุ ๘ เดือน ๒ ขวบ และ ๓ ขวบ เพื่อส่งเสริมให้เด็กคุ้นเคยกับการอ่าน การมีสมาธิกับการเรียนรู้ และยังส่งเสริมให้พ่อแม่ได้ร่วมอ่านไปกับลูก
- **โครงการ Quick Reads** คือโครงการแนะนำหนังสือสั้นที่น่าสนใจ ทั้งสำหรับผู้ใหญ่และวัยรุ่น ที่ไม่ชอบการอ่าน หรือไม่อ่านหนังสือ รวมทั้งคนที่มีชีวิตประจำวันเร่งรีบและต้องการอ่านได้อย่างรวดเร็ว ในห้องสมุดบางแห่งจะติดป้าย Quickreads ไว้ที่มุมหนึ่งของห้องสมุดเพื่อผู้อ่านกลุ่มนี้โดยเฉพาะ
- **โครงการ Love Libraries** คือโครงการที่มีกิจกรรมย่อยที่น่าสนใจ ๓ เรื่อง คือ การแปลงโฉมห้องสมุดภายใน ๑๒ สัปดาห์ เพื่อจัดให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการพัฒนาสำหรับอนาคต กิจกรรมที่สองคือการเสนอข้อเสนอดูดห้องสมุด ๑๐ แห่งในประเทศอังกฤษ และกิจกรรมที่สามคือการรวบรวมแบบแผนห้องสมุดจากทั่วประเทศ โดยโครงการมีเป้าหมายที่จะเป็นแม่แบบที่แสดงให้เห็นห้องสมุดที่ควรจะเป็น และจะกลายเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับห้องสมุดอื่นๆ นำวิธีการที่ได้ผลและความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ไปผสมผสานในการให้บริการที่เน้นผู้อ่านเป็นหลักต่อไป
- **โครงการท้าทายการอ่านในฤดูร้อน (Summer Reading Challenge)** เป็นโครงการที่พยายามรณรงค์ว่าการอ่านเป็นเรื่องที่ สนับสนุนให้เด็กแข่งขันกันอ่านหนังสือทุกหน้าร้อน ซึ่งมีเด็กนับ

แสนๆ คนอ่านอย่างจริงจัง หัวข้อในการแข่งขันอ่านแต่ละปีจะแตกต่างกันออกไปและตั้งชื่อให้เร้าใจ อาทิ ภารกิจการอ่าน (reading mission) เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกว่านี่คือปฏิบัติการลับ เป็นเรื่องที่ต้องพิชิต ในประเทศอังกฤษมีการดำเนินโครงการนี้มา ๘ ปีแล้ว และได้รับผลตอบรับดีมาก ๖๖% ของเด็กอ่านหนังสือมากขึ้น เนื่องจากการแข่งขันนี้ เด็กจำนวนหนึ่งบอกว่าพวกเขาอ่านหนังสือซึ่งปกติไม่เคยหยิบอ่าน และอีกจำนวนมากที่บอกว่าพวกเขาอ่านหนังสือเก่งขึ้น การแข่งขันในปัจจุบันยังได้เพิ่มการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในกิจกรรมการอ่านของลูกอีกด้วย โดยการแจกเอกสารที่อธิบายถึงวิธีช่วยลูกแข่งขันในการอ่านหนังสือฤดูร้อน

- **โครงการรางวัลห้องสมุดเปลี่ยนชีวิต (The Library Changed Life Award)** เป็นโครงการที่มอบรางวัลให้แก่ห้องสมุดสร้างการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีให้แก่ผู้มาใช้บริการ ซึ่งเป็นรางวัลที่พัฒนามาจากสถาบันบรรณารักษ์อาชีพของประเทศไทย
- **โครงการรักษาด้วยหนังสือ (Books on Prescription)** คือโครงการที่หมอจะจ่ายหนังสือที่คิดว่าเป็นประโยชน์และสามารถรักษาอาการของโรคบางอย่างให้กับผู้ป่วยแทนการจ่ายยา เช่น แทนที่จะจ่ายยาแก้เครียด หมอจะแนะนำหนังสือให้แทนเพื่อให้เข้าใจอาการของตัวเองมากขึ้น หรือเพื่อผ่อนคลายจากอาการของโรคมากขึ้น
- **กิจกรรมพูดภาษาหนังสือ (Booktalk)** คือการที่เด็ก ๆ มาพูดคุยกันเกี่ยวกับการอ่าน เกี่ยวกับเรื่องราวที่พวกเขาอ่านเจอในหนังสือ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ของแต่ละคนที่พบเจอในหนังสือ
- **โครงการ Book Pusher** เป็นโครงการที่เกิดขึ้นด้วยแนวคิดง่ายๆ โดยเริ่มจากให้กลุ่มวัยรุ่น ๑๓ คนจากทั้งหมด ๓ โรงเรียน อ่านหนังสือแล้วพูดคุยกับเด็กคนอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้พวกเขาเหล่านั้นไปอ่านหนังสือบ้าง วิธีนี้รวมถึงการให้ “นักผลักดันหนังสือ” (Book Pusher) เข้าไปคุยบอกเล่าถึงโครงเรื่องที่ได้อ่านมา อธิบายว่าทำไมพวกเขาจึงชอบหนังสือเล่มนั้น ๆ รวมถึงอ่านข้อความบางส่วนจากหนังสือ นับตั้งแต่โครงการเริ่ม กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้ได้จัดให้มีการประชุมระดับชาติ ตลอดจนการพบปะพูดคุยกับสำนักพิมพ์และบรรณารักษ์ต่าง ๆ เพื่ออธิบายถึงประเภทหนังสือที่น่าสนใจสำหรับ

พวกเขา ซึ่งสำนักพิมพ์หลายแห่งได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้จากการประชุมเหล่านี้ในการตัดสินใจว่าควรจะนำเสนออะไรแก่ตลาดวัยรุ่น และการวางรูปแบบปกหนังสือด้วยเช่นกัน การได้มีส่วนร่วมเหล่านี้ยังทำให้เด็กๆ เกิดความมั่นใจที่จะพูดต่อหน้ากลุ่มต่างๆ และแสดงความกระตือรือร้นในการอ่านได้อย่างไม่ขัดเขิน

- **โครงการความทรงจำมีชีวิต (Living Memories)** เป็นโครงการที่ให้ผู้สูงอายุได้แบ่งปันเรื่องราวในอดีตของพวกเขาให้แก่เด็กรุ่นใหม่ โครงการนี้เราให้วัยรุ่นไปสัมภาษณ์เกษตรกรในชนบท เพื่อถามผู้สูงอายุเหล่านั้นว่าสมัยยังเป็นวัยรุ่นนั้นเป็นอย่างไร สนุกไหม มีปาร์ตี้หรือเปล่า ตอนเด็กๆ พวกเขาทำอะไรกันบ้าง ความทรงจำเหล่านี้จะถูกอัดลงวิดีโอหรือซีดี และนำมาเปิดใช้ในโรงเรียนซึ่งถือเป็น

ข้อมูลที่มีค่ามาก โครงการนี้ยังทำให้คนสองวัยได้เข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความนับถือซึ่งกันและกันอีกด้วย

- **โครงการ Reading the Game** เป็นโครงการที่ดำเนินการโดย National Literacy Trust ซึ่งโครงการนี้ มุ่งใช้บุคคลต้นแบบมาเป็นแรงผลักดันในการอ่าน ซึ่งก็คือพวกนักฟุตบอลและดารา ขณะนี้ผู้จัดการ Reading the Game กำลังขยายขอบเขตของโครงการนี้ไปสู่การทำงานร่วมกับสโมสรอีก ๑๒ แห่ง ซึ่งรวมถึงแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ดและฟูแลม การร่วมมือร่วมมืออย่างดีเช่นนี้ย่อมจะให้ผลตอบแทนที่ดีแก่ทุกฝ่าย

ผู้ชายที่เป็นต้นแบบในด้านบวกซึ่งมีความรักการอ่านเราจะเรียกพวกเขาว่า Reading Champions โดยพวกเขาจะสนับสนุนโครงการอย่างจริงจัง ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๘ โครงการมี Reading Champions อยู่ ๙๐ คน กระจายอยู่ในสโมสร ๔๔ แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้มีคุณพ่อยังหนุ่มเป็นจำนวนมาก ซึ่งพวกเขาเองจะสามารถชักนำให้ผู้ที่ชื่นชมในตัวพวกเขาได้ทำตัวเป็นพ่อที่ดีต่อไปด้วยเช่นกัน เหล่าคุณครูที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ด้วยแสดงความเห็นว่านับตั้งแต่เริ่มมีกิจกรรมนี้ขึ้นเด็กๆ สามารถตั้งคำถามได้มากขึ้น และโครงการนี้ได้สร้างความรู้สึกมั่นใจให้กับพวกเขาในฐานะนักอ่าน ทำให้มีแรงผลักดันในการอ่านมากยิ่งขึ้น

กุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จของ Premier League Reading Stars ก็คือ การสนับสนุนจากโรงเรียนนับตั้งแต่ระดับครูใหญ่ลงมา โดยสโมสรฟุตบอลในพรีเมียร์ลีก ทั้งสิ้น ๒๐ สโมสร ทำงานร่วมกับ

บรรณารักษ์ท้องถิ่นและโรงเรียนต่างๆ ทั้งห้องสมุดและสโมสรจะทำงานร่วมกับโรงเรียนในการคัดเลือกผู้ใหญ่ ๑๐ คนกับเด็กอีก ๑๐ คน ที่มีอายุระหว่าง ๗-๑๑ ปีเพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ซึ่งโดยปกติแล้วการประชุมกลุ่มจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกเช้าวันเสาร์ที่ห้องสมุด โดยผู้ปกครองที่เข้าร่วมส่วนมากจะเป็นคุณพ่อที่มีลูกชายในทุกๆ ครั้งที่มีการประชุมกลุ่ม จะมีผู้เข้าร่วมเต็มจำนวน เด็ก ๑๐ คน ผู้ใหญ่ ๑๐ คน โดยไม่มีใครออกไปกลางคัน และเกือบทุกคนจะอยู่ต่อหลังการประชุมเพื่อเลือกหนังสือเพิ่มเติม ใช้บริการอินเทอร์เน็ตฟรี หรือแม้แต่พูดคุยกันเองกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด เด็กๆ ได้อ่านมากขึ้นกว่าที่เคยอ่าน และไม่อาจรอที่จะอ่านเล่มอื่นๆ ต่อ เพื่อจะได้นำมาพูดคุยในการประชุมกลุ่มครั้งต่อไป เด็กๆ ที่ห้องสมุดกล่าวว่า “มันเยี่ยมมากเลย ดิฉันอธิบายไม่ถูก พวกเขาน่าจะจัดกิจกรรมแบบนี้ต่อไปเรื่อยๆ” ผลการประเมินทำให้ทราบว่า ๙๖% ของเด็กๆ ทั้งหมดรู้สึกอยากอ่านหนังสือมากขึ้น และ ๙๕% ของผู้ใหญ่รู้สึกอยากอ่านหนังสือมากขึ้น

ความสัมพันธ์ที่มีกับสโมสรก็ช่วยให้ห้องสมุดได้รับการพัฒนาไปด้วย ตัวอย่างเช่น สโมสรจะมอบเสื้อฟุตบอลพร้อมลายเซ็นของนักฟุตบอลเพื่อให้ห้องสมุดนำไปแขวนบนผนัง การให้เด็กๆ ไปเยี่ยมชมสโมสรและผู้เล่นเดินทางไปเยี่ยมห้องสมุด

- **โครงการ Kick into Reading** ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการระยะแรก แก่นหลักของโครงการก็คือการพัฒนาทักษะการเล่าเรื่องและความสามารถทางฟุตบอลในหมู่เจ้าหน้าที่ชุมชน ซึ่ง

ส่วนมากจะเป็นอดีตผู้เล่นในทีมท้องถิ่น เพื่อให้รับภารกิจในการสอนฟุตบอลในโรงเรียนท้องถิ่นต่อไป

โดยรวมแล้วกิจกรรมนี้ส่งผลในเชิงบวกต่อทัศนคติที่พวกเขาเด็ก ๆ มีต่อการเล่าเรื่อง การอ่าน ห้องสมุด และสโมสรฟุตบอลท้องถิ่นของพวกเขา เด็ก ๆ จะสนใจห้องสมุด หนังสือ และเรื่องเล่าต่างๆ มากยิ่งขึ้นเพราะพวกเขาได้ทำความรู้จักกับสิ่งเหล่านั้นผ่านทางสื่อกลางที่พวกเขาสนใจและรู้สึกสะดวกใจ นั่นก็คือ “ฟุตบอล” นี่คือนักเตะสำคัญของทีมที่มีชีวิตที่อาศัยสื่อกลางที่เด็ก ๆ และคนหนุ่มสาวสนใจและรู้สึกสะดวกใจด้วย

สำหรับสโมสรที่เข้าร่วมโครงการ พวกเขาเองก็จะได้ขยายแผนฟุตบอลและผู้ที่ซื้อบัตรเข้าชมการแข่งขันในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่เพิ่งจะเข้าชมการแข่งขันสดเป็นครั้งแรก สถิติชี้ให้เห็นว่าคนส่วนมากมักจะยึดติดกับการสนับสนุนสโมสรที่พวกเขาได้เข้าไปชมการแข่งขันครั้งแรกไปตลอดชีวิต สำหรับนักฟุตบอลเอง การที่โครงการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ออกทางสื่อก็จะมีส่วนกลบเกลื่อนข่าวในทางเสื่อมเสียเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่ดี ทั้งนี้เพราะสำหรับเด็กหนุ่มสาวแล้ว พวกเขาเหล่านี้เป็นต้นแบบที่แท้จริงให้ดำเนินรอยตาม

- **โครงการ Playing for Success** โครงการนี้ริเริ่มวางรากฐานขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการ (Department of Education and Skills) โดยได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกเวลาเรียนขึ้นในสโมสรฟุตบอลและพื้นที่กีฬาอื่นๆ ศูนย์เหล่านี้ใช้สิ่งแวดล้อมและสื่อกลางของฟุตบอลรักบี้ และกีฬาประเภทอื่นๆ เป็นแรงผลักดัน โดยมุ่งความสนใจไปที่การเพิ่มการอ่านและมาตรฐาน ICT ในหมู่เด็กและ

เยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่มักจะเกิดความท้อแท้ได้ง่าย โครงการนี้ เกิดจากความร่วมมือระหว่างสโมสรฟุตบอลซึ่งเอื้อเพื่อสถานที่ ผู้มีอำนาจด้านการศึกษาระดับท้องถิ่นซึ่งเอื้อเพื่อครู และกระทรวงศึกษาธิการซึ่งให้การสนับสนุนห้องเรียนศิลปะที่ทันสมัยอย่างยิ่ง

Playing for Success ทำงานร่วมกับ Reading the Game อย่างใกล้ชิด โดยทั่วไปแล้ว คอร์สต่างๆ จะใช้เวลา ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นเวลา ๑๐ สัปดาห์ ซึ่งเวลานี้ รวมถึงเวลาที่มีนักฟุตบอลมาเยี่ยมห้องเรียน การเข้าเยี่ยมชมสนามกีฬา และการรายงานหน้าห้องครั้งใหญ่ ซึ่งจะมีการมอบรางวัลในตอนท้าย นอกจากนี้บางศูนย์ยังเปิดเข้าพื้นที่ เพื่อใช้ในศูนย์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในระหว่างวันอีกด้วย อีกทั้งในเว็บไซต์ เราจะได้พบกับกรณีศึกษาจำนวนมากที่ทำให้

สามารถเข้าถึงแรงกระตุ้นในเชิงบวกที่ได้จากการเข้าร่วมคอร์สในช่วง ๑๐ สัปดาห์ ของ Playing for Success

- **โครงการเพื่อนคู่คิดในการอ่าน หรือ The Buddy Reading Project** เป็นหนึ่งในโครงการที่น่าสนใจอย่างมาก หัวใจของโครงการคือการเปิดโอกาสให้พี่ๆ ที่มีนิสัยรักการอ่าน มีความรักและปรารถนาดีกับเด็กๆ เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร ทำหน้าที่อ่านหนังสือร่วมกับน้องๆ คอยเป็นกำลังใจให้น้องๆ เป็นเพื่อนคู่คิดในการอ่าน ช่วยเหลือชี้แนะ เพื่อให้้องๆ ผู้อ่านเติบโตเป็นนักอ่านที่มีคุณภาพในอนาคต

จากประสบการณ์ในประเทศอังกฤษ แสดงให้เห็นว่า โครงการนี้ไม่เพียงช่วยให้พี่ๆ ซึ่งเป็นเพื่อนคู่คิดในการอ่านกลายเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และยังได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านของตนเองให้ดียิ่งขึ้น แต่ยังช่วยน้องๆ นักอ่าน ให้รู้สึกสนุกสนานและเพลิดเพลินกับการอ่านหนังสือ และกลายเป็นคนรักการอ่านที่ยั่งยืนต่อไป เราขออธิบายรายละเอียดโครงการที่แสนวิเศษนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อผู้ที่สนใจนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

โครงการเพื่อนคู่คิดในการอ่านคืออะไร ?

- โครงการที่พี่ๆ เป็นอาสาสมัคร (พี่ผู้สอน) จะร่วมอ่านหนังสือกับน้อง (น้องนักอ่าน) โดยใช้เวลาหลายสัปดาห์ตามที่กำหนดร่วมกัน
- พี่ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นเพื่อนคู่คิดในการอ่านร่วมกับเด็กเพียงคนเดียว

เท่านั้น เพื่อให้สามารถเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่น้องนักร้องได้อย่างเต็มที่

- น้องผู้อ่านจะได้รับความช่วยเหลือ อบรมและให้กำลังใจอย่างเต็มเปี่ยม

พี่ผู้สอนจะได้อะไรจากโครงการนี้ ?

- รับประกันได้ว่า พี่ผู้สอนจะรู้สึกสนุกสนานกับการสอนน้องนักร้อง เพราะเด็ก ๆ มักมีมุมมองหรือความคิดที่ทำให้ประหลาดใจได้ทุกเมื่อ
- พี่ผู้สอนจะได้รับประกาศนียบัตรเมื่อโครงการสิ้นสุด
- พี่ผู้สอนจะรู้สึกได้ถึงความสำเร็จ เมื่อพบว่า น้องนักร้อง อ่านหนังสือได้ดีขึ้นจากความพยายามของเรา
- พี่ผู้สอนจะมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นมากขึ้น
- พี่ผู้สอนเองก็จะได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านและความสนใจในการอ่านของตนเอง

วิธีการทำงานของพี่ผู้สอนเป็นอย่างไร ?

- ทำงานให้สนุก พูดคุยกับน้องผู้อ่านถึงสิ่งที่เรากำลังทำ พร้อมกระตุ้นให้น้องพูดคุยเช่นกัน
- กล่าวชมเชยพฤติกรรมและผลงานดี ๆ ที่น้องผู้อ่านตั้งใจทำ
- สิ่งต่าง ๆ ที่ได้รู้เกี่ยวกับเด็กและครอบครัวถือเป็นเรื่องส่วนตัว ที่จะต้องเก็บไว้เป็นความลับอย่างดี
- อย่าทนกับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของน้องผู้อ่าน แจ้งให้ครูหรือเจ้าหน้าที่โครงการทราบทันที เพื่อช่วยกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของน้องให้กลายเป็นเด็กดี

- ผู้สอนจะต้องทำตัวเป็นผู้ใหญ่ที่มีเหตุผลและมีสติอยู่เสมอ
- หากสถานที่สอนเงียบและปลอดคนเกินไป ให้เปิดประตูเอาไว้เพื่อให้ผู้อื่นเดินเข้าออกได้
- ความปลอดภัยเป็นเรื่องสำคัญมาก จะต้องปฏิบัติในสิ่งที่ปลอดภัยทั้งกับตัวผู้สอนเองและกับน้องผู้อ่าน

เทคนิคที่ช่วยกระตุ้นจินตนาการของเด็ก ๆ มีอะไรบ้าง ?

เทคนิคที่ผู้สอนนำมาใช้ อาจแตกต่างกันตามอายุ ทักษะในการอ่านของน้องผู้อ่าน ระดับความยากง่ายของหนังสือ ช่วงเวลาของวัน เช่น เด็กเล็กมักจะอ่อนเพลียในเวลาบ่าย รวมไปถึงอารมณ์และพฤติกรรมของน้องผู้อ่านด้วย แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด ก็คือ ทั้งผู้สอนและน้องผู้อ่านจะต้องเข้าใจเรื่องราวในหนังสือเล่มนั้น ๆ ส่วนเทคนิคคือัน ๆ ที่ช่วยให้การสอนนั้น ๆ เข้าใจง่าย และสามารถกระตุ้นจินตนาการของเด็ก ๆ ได้ เช่น

๑. การดูภาพประกอบร่วมกัน

เพื่อส่งเสริมให้น้องผู้อ่าน เรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจกับเรื่องราวในหนังสือ จากภาพประกอบโดยไม่ต้องกังวลกับตัวหนังสือหรือคำศัพท์ใดๆ ทั้งสิ้น อาทิ

- ลองให้น้องผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่องไปด้วยกัน โดยใช้รูปภาพประกอบ แล้วดูว่า ภาพประกอบบอกอะไรกับผู้อ่านในสิ่งที่ตัวหนังสือบอกไม่ได้หรือไม่ และภาพประกอบเหล่านั้น ได้ช่วยเสริมเนื้อเรื่องให้ชัดเจนขึ้นหรือไม่
- เมื่ออ่านไป ๒-๓ หน้า ให้หยุดอ่าน และต่อยอดจินตนาการของ

เด็ก ๆ ด้วยการถามเขาว่า เรื่องน่าจะเป็นอย่างไรต่อไปเมื่อพิจารณาจากภาพประกอบ

- ลองตรวจสอบดูว่า มีอะไรในภาพประกอบที่น้องผู้อ่านไม่เข้าใจ และอธิบายหากจำเป็น
 - เมื่ออ่านจบ ถามน้องผู้อ่านว่า ชอบหนังสือเล่มนี้หรือไม่ และชอบตอนไหนมากที่สุด
 - พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในหนังสือ และจำไว้ว่าควรกล่าวชมเชยเด็กให้มากเข้าไว้
๒. พี่ทำหน้าที่เป็นผู้อ่านและพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้น
เพื่อให้้องผู้อ่าน เข้าใจและสามารถพูดถึงหนังสือได้ โดยลองทำกิจกรรมต่อไปนี้

- ดูหน้าปกหนังสือด้วยกัน แล้วกระตุ้นให้เด็กใช้จินตนาการว่า น่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
- อ่านหนังสือให้ห้องฟัง โดยใช้นิ้วชี้คำแต่ละคำขณะอ่าน
- พยายามทำให้การอ่านน่าสนใจขึ้น โดยใช้เสียงที่ต่างกันไปตามตัวละคร มีจังหวะในการหยุด และใช้ระดับเสียงที่แตกต่างกันให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในเรื่อง

๓. พี่และน้องอ่านหนังสือไปพร้อมกัน

การอ่านหนังสือไปพร้อมๆ กัน จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ต้องลองทำ เช่น

- อ่านหนังสือออกเสียงดังๆ ไปพร้อมๆ กัน ด้วยความเร็วที่เท่าๆ กัน
- หากสังเกตว่าน้องผู้อ่าน อ่านด้วยความมั่นใจ พี่ผู้สอนจะต้องลดเสียงเบาลง จนกระทั่งให้น้องอ่านคนเดียว แต่ถ้าเขามีปัญหาอะไร พี่จะต้องเริ่มเข้าไปอ่านพร้อมกันอีกครั้ง
- พูดคุยเกี่ยวกับหนังสือและภาพประกอบเช่นที่เคยทำมา และอย่าลืมนึกว่า ต้องพยายามกล่าวชมเชยน้องผู้อ่านให้มากๆ

๔. น้องเป็นผู้อ่านหนังสือให้พี่ฟัง

เพื่อให้ห้องฝึกฝนการอ่านออกเสียงอย่างเต็มที่ ด้วยกิจกรรมเสริมสนุกๆ ดังนี้

- ขวมน้องผู้อ่าน พูดคุยถึงหนังสือและหน้าปกหนังสือเช่นที่เคยทำมา
- พี่ต้องฟังด้วยความตั้งใจขณะที่น้องผู้อ่าน อ่านหนังสือเล่มนั้นๆ
- ส่งเสริมให้น้องรู้จักใช้น้ำเสียง สีหน้าและท่าทาง เพื่อทำให้เรื่องราวที่อ่านน่าสนใจยิ่งขึ้น

- หากน้องผู้อ่านไม่แน่ใจในเรื่องคำศัพท์ พยายามช่วยให้น้องรู้จักการเดาจากภาพประกอบหรือส่วนต่างๆ ของประโยค
- ชมเชยน้องผู้อ่านให้มากๆ เช่นเดิม

เหล่านี้คือเทคนิคบางส่วนที่จะช่วยกระตุ้นจินตนาการสำหรับน้องนักอ่าน เทคนิคส่วนที่เหลือจะเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างที่ผู้สอนและน้องนักอ่าน เพื่อเลือกวิธีหรือเทคนิคที่ดีที่สุดสำหรับกันและกัน

บันทึกการอ่านคืออะไร ?

- การจดบันทึกข้อมูลของน้องนักอ่านที่ผู้สอนทำงานด้วย รวมทั้งวันที่ทำงานด้วยกัน
- ผู้สอนจะต้องจดบันทึกถึงหนังสือเล่มที่อ่าน และความก้าวหน้าของน้องผู้อ่านทุกครั้ง
- บันทึกการอ่านจะช่วยให้ผู้สอนเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและทัศนคติของน้องนักอ่านได้เป็นอย่างดีว่า ชอบอ่านหนังสือมากขึ้นหรือไม่ และชอบอ่านหนังสือประเภทใด
- แสดงให้เห็นถึงอุปสรรคหรือปัญหาที่ขัดขวางนิสัยรักการอ่านของเด็กแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใหญ่สามารถแก้ไขได้ตรงจุด

แบบแผนในการอ่านคืออะไร ?

คือแบบสอบถาม ที่ผู้สอนใช้ประเมิน ความคิด จินตนาการและความสนใจของน้องนักอ่าน ที่มีต่อการอ่านหนังสือ โดยใช้คำถามชุดเดียวกัน ทั้งก่อนเริ่มโครงการ และหลังจบโครงการ เพื่อได้ข้อสรุปว่า โครงการนี้ สร้างความ

ผลิตเพลินและเสริมสร้างใ้้องรักการอ่านมากขึ้นหรือไม่ ด้วยคำถาม ๙ ข้อที่มีความหมาย ซึ่งทำให้ผู้รู้จักน้องดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย

๑. นิทานที่น้องชอบที่สุดคือเรื่องอะไร
๒. ตอนที่น้องชอบที่สุดคือตอนไหน
๓. ผู้แต่งหรือผู้วาดภาพประกอบที่น้องชื่นชอบมากที่สุดคือใคร
๔. ตัวละครจากหนังสือตัวไหนที่น้องชอบมากที่สุด
๕. น้องมีของเล่นที่เป็นตัวไหนในหนังสือบ้างไหม
๖. มีคนซื้อหนังสือหรือให้หนังสือกับน้องครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่
๗. น้องเคยไปห้องสมุดที่ไม่ใช่ห้องสมุดในโรงเรียนไหม ถ้าเคย ไปครั้งสุดท้ายเมื่อไหร่
๘. ที่บ้านน้องมีที่สำหรับเก็บหนังสือของตัวเองไหม ถ้ามีเก็บไว้ที่ไหน
๙. น้องมีหนังสือประมาณกี่เล่ม

โครงการ “เพื่อนคู่คิดในการอ่าน หรือ The Buddy Reading Project” เป็นหนึ่งในหลายตัวอย่างของโครงการที่ดำเนินการเพื่อจูงใจเด็กและเยาวชนให้อ่านหนังสือ และรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะเติบโตเป็นคนคุณภาพและสรรค์สร้างจินตนาการที่ไม่รู้จัก

แนวทางการปรับนิด เปลี่ยนหน่อย และตัวอย่างโครงการดีๆ ที่ห้องสมุดสามารถจัดขึ้นเพื่อผู้อ่านของตน และเพื่อทำให้ห้องสมุดมีความคึกคักและสดใสอยู่เสมอ หลายแนวทางเป็นเรื่องที่สามารถลงมือได้ทันทีเดี๋ยวนี้นี้ และเราขอสนับสนุนรวมทั้งยินดีเป็นอย่างยิ่งหากจะมีใครได้นำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

สิ่งที่วัยรุ่นส่วนหนึ่งคิดเมื่อถูกถามว่าทำไมจึงไม่ไปห้องสมุด ก็คือ ฉันไปทำอย่างอื่นก็ได้ อ่านจากคอมพิวเตอร์ก็ได้ ห้องสมุดนะเธอ น่าเบื่อ ฝุ่นเยอะ น่ากลัว แล้วก็เขย สิ่งที่เขาทำทลายเราก็คือ ทำให้ห้องสมุดของคุณทันสมัย ทำให้เหมาะกับฉัน ทำให้มันน่าตื่นเต้น หาเหตุผลที่ทำให้ฉันต้องไปห้องสมุดนอกจากหนังสือ เราเชื่อจริงๆ ว่าแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นจะช่วยให้พวกเราเอาชนะความท้าทายนี้ได้

ในปัจจุบันห้องสมุดจึงมิได้มีความหมายเพียงการเป็นสถานที่ทำงานของบรรณารักษ์ กับผู้อ่านที่ต้องการยืมหนังสือสักเล่มหนึ่งอีกต่อไป แต่ห้องสมุดได้กลายเป็นที่ทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ในห้องสมุด ชุมชน พันธมิตร รวมทั้งผู้ใช้บริการเอง การจัดกิจกรรม ปรับนิด เปลี่ยนหน่อยเพื่อดึงดูดผู้ใช้บริการ ทำให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของผู้แสวงหาความรู้มากขึ้น และทำหน้าที่ของมันอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามที่ห้องสมุดพึงจะเป็น

ในที่สุดท้ายเราจะไขปริศนาความสำเร็จของห้องสมุด และเติมมุมมองใหม่ๆ ในการบริหารจัดการห้องสมุดจากรูปแบบเดิม ให้กลายเป็นห้องสมุดมีชีวิต ซึ่งหมายถึงห้องสมุดที่ไม่หยุดนิ่ง ห้องสมุดที่มีจิตวิญญาณ มีความรู้สึกร่วมกันทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

๒๕๖๒

ไขปริศนาความสำเร็จ
ของห้องสมุดมีชีวิต

โครงการ แจกถุงหนังสือให้เด็กๆ ทุกคน
ที่เกิดในอังกฤษ ๓ ครั้ง
เป็นการลงทุนที่ยิ่งใหญ่
ที่มีค่าใช้จ่ายแค่การเพิ่มอัตรา
การเรียนรู้หนังสือเท่านั้น
แต่เพื่อการสร้างชาติ
ที่เปี่ยมด้วยความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

ใบปรีศนาความสำเร็จ ห้องสมุดมีชีวิต

“หนังสือเป็นโลกที่เคลื่อนที่อย่างแรกที่เราครอบครองได้ สามารถพกพาไปด้วยกับตัว ข้ามผ่านระยะทางและกาลเวลา เพราะเราสามารถอ่านความคิดของคนที่เคยมีชีวิตอยู่เมื่อนานแสนนานมาแล้ว การอ่านก็มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากสิ่งอื่น เพราะคุณสามารถควบคุมจังหวะการอ่านของตัวเองได้ จะเร่งขึ้น หรือช้าลง หรือย้อนกลับมาซึมซับเรื่องราวอีกครั้งก็ได้”

เกรซ เคมสเตอร์
มิถุนายน ๒๐๐๖

นอกจากการทำความเข้าใจว่าการอ่านมีความสำคัญอย่างไรกับชีวิต การเข้าใจปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างบรรยากาศแห่งการอ่าน รวมถึงกลยุทธ์ปรับ นิด เปลี่ยนหน่วยเพื่อให้ห้องสมุดมีมนต์เสน่ห์มากพอที่จะทำให้เด็ก เยาวชน ตลอดจนจนประชาชนทั่วไปเห็นว่าการมาห้องสมุดคุ้มค่ากับเวลาและความตั้งใจ ของพวกเขาแล้ว ในตอนสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ เราจะไขปริศนาความลับใน เรื่องความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิต การยึดหยัดที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ ย่อมต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายและสิ่งที่ไม่คาดหมาย แต่หากเราถูก ุญแจที่จะไขความลับแห่งความสำเร็จไว้ในมือ เชื่อแน่ว่าเราจะก้าวหน้าอย่าง มั่นคงและงดงาม ไปสู่ปลายทางที่มุ่งหวังไว้อย่างไม่ยากเย็น

การวางเเผนงานห้องสมุด

เวลาที่เราร่างแผนงานห้องสมุด ลองจินตนาการว่าจะเป็นอย่างไถ้าเราต้องใช้ชีวิต ๑ วันภายในห้องสมุด ตอนแปดโมงเช้า เราและเจ้าหน้าที่ทุกคนจะเป็นอย่างไร รวมถึงผู้ใช้บริการ เมื่อล่วงเข้าช่วงกลางวันสถานการณ์จะเป็นอย่างไร จะยุ่งวุ่นวายเพิ่มขึ้นหรือเปล่า จะมีคนเข้าห้องสมุดเพราะอยากมาใหม่ แล้วคนที่ไม่ได้มาห้องสมุดจะเป็นอย่างไร ที่เราควรทำคือการวางแผนจากผลลัพธ์ย้อนกลับไปที่จุดเริ่มต้น

ในประเทศอังกฤษมีมาตรฐานหลายอย่างที่ห้องสมุดสาธารณะต่างต้องทำงานให้ได้ตามมาตรฐานนั้น อาทิ

- เวลาการเปิด-ปิดห้องสมุด ที่เป็นมาตรฐานและเหมาะสมสำหรับการให้บริการ

- อัตราการให้บริการอินเทอร์เน็ต
- จำนวนหนังสือใหม่ต่อปี ที่จะซื้อเข้าห้องสมุด
- ๙๗% ของคนจะได้เจอห้องสมุดระหว่างทางกลับบ้าน
- ๙๔% ของชุด Bookstart ได้ส่งมอบให้เด็กอายุ ๙ เดือน
- ๑๐% ของเด็กเข้าร่วมโครงการทำทายการอ่านในฤดูร้อน โดยที่อย่างน้อยต้องมีเด็กผู้ชาย ๙% เข้าร่วมด้วย และ ๕๐% ของจำนวนเด็กทั้งหมดต้องอยู่จนจบการแข่งขัน และ ๙๐% ของเด็ก ๆ ต้องพอใจกับบริการที่พวกเขาได้รับ

• ประสิทธิภาพการเยี่ยมชม พิจารณาจากผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้บริการ

ทางอินเทอร์เน็ตพอใจประสิทธิภาพการบริการมากเพียงใด

- มีการใช้งานระบบสารสนเทศอย่างเหมาะสม เป็นต้น

เวลาที่ออกแบบห้องสมุดหรือทำแผนห้องสมุดมีชีวิต อย่าลืมนโยบายเพื่อสนับสนุนการอ่านสำหรับบุคคลทุกพลภาพ ทั้งผู้ที่จะต้องใช้จ่ายเงินมาเข้าร่วมกลุ่มอ่านหนังสือ กลุ่มที่ต้องการหนังสืออักษรเบลล์ หรือหนังสือที่มีตัวอักษรขนาดใหญ่พิเศษ เราอาจมีการสอบถามกลุ่มผู้ใช้ที่มีปัญหาทางสายตา ปัญหาทางการได้ยิน หรือผู้ใช้บริการที่ต้องใช้จ่ายเงินว่า พวกเขาอยากให้มีอะไรในห้องสมุด การมีทางเข้าสำหรับผู้ใช้จ่ายเงินยังทำให้กลุ่มอื่นๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ เช่น รถเข็นเด็ก หรือคนสูงอายุที่ใช้ไม้เท้าก็ใช้ทางนี้ได้ ทำให้ห้องสมุดสะดวกสบายขึ้นสำหรับคนอื่น ๆ

ในการวางแผนห้องสมุดลองตั้งคำถามกับตัวเองว่าเราต้องการให้ห้องสมุดของเราเป็นเหมือนสินค้าแบรนด์ดิโนบ้าง เช่น เราอาจจะต้องการให้ห้อง

สมุดของเราเป็นเหมือนบริษัทไมโครซอฟต์ ที่โดดเด่นในด้านการเป็นผู้ริเริ่มนวัตกรรม หรือเราอยากให้เห็นห้องสมุดของเราเป็นเหมือนกูเกิล ซึ่งหมายถึงที่แรกที่เราจะเข้าไปค้นหาข้อมูลและสามารถพบคำตอบได้โดยง่าย หรือต้องการเห็นห้องสมุดเป็นเหมือนห้างสรรพสินค้า ที่มีทุกอย่างที่ต้องการตามปรารถนาของผู้ใช้บริการ

การตลาดกับห้องสมุด

การตลาดคือการเข้าใจวิธีการเข้าถึงผู้คนด้วยวิธีการที่เป็นจริง เมื่อเราเริ่มต้นวางแผนงานห้องสมุด เราจำเป็นต้องวางแผนการตลาดด้วย ด้วยการคำนึงถึงปัจจัยดังนี้

- ระบุวัตถุประสงค์หลักว่าเราต้องการทำอะไร เพื่อใคร
- ลองเขียนบริการต่างๆ ที่มีในห้องสมุด ห้องสมุดบางแห่งละเลยที่จะทำสิ่งนี้โดยมักจะคิดว่าผู้คนน่าจะรู้อยู่แล้วว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง ทั้งที่การเขียนบริการที่ชัดเจนจะทำให้เราเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการและมองบริการเหล่านั้นจากมุมมองของเขา
- ลองให้ผู้ให้บริการให้คะแนนบริการว่ามีความพึงพอใจแค่ไหน
- ถามผู้ใช้บริการสักสิบรายว่า ทราบหรือไม่ว่า เรามีบริการอะไรบ้างภายในห้องสมุด
- นำรายการบริการที่เรามีให้ผู้ให้บริการดู แล้วลองถามว่าพวกเขาทราบหรือไม่ว่ามีบริการเหล่านั้นภายในห้องสมุด

- ถามผู้ที่ไม่ใช้ห้องสมุดว่าทำไมเขาถึงไม่เข้าห้องสมุด และเราควรมีวิธีปรับปรุงอย่างไร

- เขียนประโยชน์จากบริการหรือจุดเด่น ๓ ประการที่เราทำในห้องสมุด เพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตคน

- ทำรายการสรุปว่า ปีที่ผ่านมา เราสื่อสารกับผู้ใช้บริการที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ใช้สื่อใดบ้าง มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์บ้างหรือไม่ หรือใช้คนช่วยในการสื่อสารกับผู้ใช้บริการ

- ทำรายการสรุปว่า ปีที่ผ่านมา เราสื่อสารกับผู้ใช้บริการที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ใช้สื่อใดบ้าง มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์บ้างหรือไม่

- ถามตัวเองต่ออีกนิดว่า มีใครสนใจในสิ่งที่เราสื่อสารออกไปบ้างหรือไม่ หากเรามีพื้นฐานความคิดที่ชัดเจนแบบนี้แล้ว เราจะทราบได้ไม่ยากว่า ควรจะทำอะไรต่อไปเพื่อให้คนมีส่วนร่วมมากขึ้น รวมทั้งได้ข้อมูลเพื่อปรับปรุง แก้ไขจุดบกพร่องของห้องสมุดต่อไป และเห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมว่าจะดึงดูด คนเข้ามาทำกิจกรรมในห้องสมุด” หรือร่วมเป็นนักอ่านที่แข็งขันของห้องสมุดมากขึ้นได้อย่างไร อย่างไรก็ตามข้อสังเกตประการหนึ่งที่ต้องตระหนักไว้เสมอคือ ในเดือนแรกๆ ของการจัดกิจกรรมมักจะเป็นเรื่องง่าย แต่การทำอย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องยากต้องเตรียมความพร้อมไว้สำหรับการทำในช่วงต่อๆ ไปด้วย

การใส่ใจผู้ใช้บริการว่าต้องการอะไร

เหตุผลประการแรกที่ผู้คนจำนวนหนึ่งหนีหายจากห้องสมุด คือความรู้สึกที่ว่าเขาจะได้ประโยชน์อย่างแท้จริงจากการเข้าห้องสมุดจริงๆ หรือ ห้องสมุดสนองความต้องการของพวกเขาได้อย่างนั้นหรือ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า หากผู้ใช้บริการไม่มีความเชื่อมั่นในบริการ หรือสิ่งที่เขาจะได้รับแล้ว เขาจะมาทำไม ปัจจัยประการสำคัญของห้องสมุดที่ประสบความสำเร็จคือการใส่ใจต่อความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างจริงจังว่าพวกเขาต้องการอะไร และพยายามตอบสนองสิ่งนั้น เราต้องแสดงประโยชน์ที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้ใช้บริการจะได้รับอะไรจากห้องสมุดของเรา

ไม่ใช่เรื่องแปลกหรือพฤติกรรมพิสดารแต่อย่างใด ถ้าจะลองถามคนที่ใช้ห้องสมุดของเราว่า เขาคิดว่าห้องสมุดเป็นอย่างไร เขาต้องการอะไรจากห้องสมุด และอยากให้ห้องสมุดมีอะไรอีกบ้างเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเขา

นอกจากนี้เราต้องปรับปรุงประสบการณ์ในการรับบริการของผู้ใช้อย่างสม่ำเสมอ หากเคยต้องต่อแถวยาวเหยียด หรือต้องใช้เวลาานกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการยืม คืน หนังสือ เราต้องคิดหาวิธีเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับประสบการณ์ที่ดีขึ้นในการเข้าห้องสมุดของเรา ด้วยคิวที่สั้นลง บริการที่รวดเร็วขึ้น ทันสมัยขึ้น และถูกต้องแม่นยำ

เมื่อคนมาห้องสมุด พวกเขาไม่จำเป็นต้องทำอย่างเดียวกัน แต่สามารถทำอะไรได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอ่านหนังสือพิมพ์ ยืมหนังสือ ฟังซีดี เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ หรือหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ดังนั้นห้องสมุดจึงเป็นอะไรได้มากมายในความคิดของผู้ใช้บริการ เคยมีการทดลองถามผู้ใช้บริการในประเทศ

อังกฤษว่า พวกเขาคิดว่าห้องสมุดเป็นอะไรได้บ้าง เราได้คำตอบที่หลากหลาย บางคนระบุว่าห้องสมุดเป็นที่แห่งการค้นพบ บางคนคิดว่าห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพราะเวลาที่เรารอหนังสือ เรากำลังแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นอาจเป็นคนที่เราไม่เคยเห็นหน้ามาก่อน หรือเป็นคนที่มิชีวิตอยู่ในอดีต บางคนก็เห็นว่าห้องสมุดควรเป็นศูนย์กลางของการพูดคุยโต้ตอบกันในเรื่องต่างๆ ขณะที่บางคนให้นิยามห้องสมุดอย่างน่าสนใจว่าห้องสมุดเปรียบเหมือนถ้ำอะลาติน เพราะห้องสมุดเป็นที่ที่เต็มไปด้วยเรื่องตื่นเต้นตื้นใจ เป็นที่แห่งความประหลาดใจและโอกาส

ไม่มีเพียงคำตอบเดียวอย่างแน่นอนสำหรับคำถามที่ว่าห้องสมุดคืออะไร เพราะจุดเด่นของห้องสมุดแต่ละแห่งคือการปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้ใช้

สร้างมุมมองใหม่ในนิยามของบรรณารักษ์

ในอดีตบทบาทของบรรณารักษ์อาจถูกเข้าใจในความหมายเดิมๆ ด้วยมุมมองอย่างแคบๆ ว่าเป็นผู้ทำระเบียบ และจัดระเบียบหนังสือ รวมทั้งควบคุมผู้มาใช้ห้องสมุดให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยไม่ส่งเสียงดัง แต่งานบรรณารักษ์ในปัจจุบันและอนาคตเป็นงานที่แตกต่างจากนิยามดังกล่าวรวมทั้งเป็นงานที่น่าสนใจมากที่สุดทีเดียว นั่นคือ ผู้ที่ทำให้ความรู้มีชีวิต ทำให้คนตื่นตัวกับความรู้ การอ่าน และการเรียนรู้ หากเราเข้าใจนิยามของบรรณารักษ์ในแง่มุมนี้แล้ว เราจะเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นอย่างแรงกล้าที่จะผลักดันให้คนเรียน และรู้โลกของเขาผ่านการอ่านหนังสือ

รากศัพท์ของคำว่า บรรณารักษ์ หรือ librarians คือ libere เป็นภาษาละติน ซึ่งมีสองความหมาย ความหมายแรกคือหนังสือ ส่วนอีกความหมายคือ เสรีภาพ ดังนั้นงานของบรรณารักษ์จึงเป็นการทำงานเกี่ยวกับเสรีภาพของผู้คน เสรีภาพในการอ่านเพราะอยากอ่าน เสรีภาพในการเรียนรู้เพราะอยากเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม บรรณารักษ์ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในห้องสมุดไม่ว่าระดับใด อาจเผชิญกับปัญหาท้าทายในเรื่องแรงจูงใจที่จะทำงาน เรื่องงบประมาณที่แสนจะขัดสน หรือแม้แต่เรื่องจำนวนบุคลากรที่ช่างไม่สมดุลกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตและสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันของห้องสมุด Sighthill คงจะช่วยให้เราเปลี่ยนมุมมองและมีกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

Sighthill เป็นตัวอย่างของห้องสมุดเก่าโทรมและขาดแคลนเงิน แต่ร่ำรวยด้วยความมุ่งมั่น เป็นห้องสมุดที่เต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการ

เป็นสถานที่อ่านหนังสือ แต่มีบรรณารักษ์ซึ่งมีสภาพจิตใจตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับสภาพแวดล้อมรอบข้าง นั่นคือจิตใจที่เปี่ยมล้นด้วยความปรารถนาจะพลิกโฉมห้องสมุด

ห้องสมุด Sighthill ตั้งอยู่ในชุมชนที่ไม่น่าพึงประสงค์สักเท่าไร มีอัตราการว่างงานถึง ๑๘% และกว่า ๒๕% ของประชากรในชุมชนเป็นครอบครัวที่มีรายได้น้อยมาก

พื้นที่นี้จึงเต็มไปด้วยปัญหามากมาย ทั้งการทำลายข้าวของ ความรุนแรง การตีมีสุราของเด็กและการใช้ยาเสพติด รวมทั้งพฤติกรรมที่น่ากลัวอีกมากมาย ห้องสมุดถูกป่วนด้วยแก๊งวัยรุ่นนครวละ ๒๐-๓๐ คน ที่ไปเตร่อยู่ในห้องสมุดรวมทั้งข่มขู่ผู้มาใช้บริการ ทำให้คนมาใช้ห้องสมุดหวาดกลัวซึ่งเป็นปัญหาหลักสำหรับห้องสมุด ส่งผลให้มีผู้มาใช้บริการน้อย คนกลัวที่จะมาห้องสมุด พ่อแม่กลัวที่จะอนุญาตให้ลูกๆ มาห้องสมุด หรือแม้แต่กลัวที่จะพาลูกมาห้องสมุดด้วยตัวเอง

การเปลี่ยนแปลงเริ่มขึ้นจากความเด็ดเดี่ยวและจริงจังของบรรณารักษ์ เมื่อเธอเลิกเสียเวลากับการหาคนมาเฝ้าประตูห้องสมุด แต่กลับใช้เวลาส่วนหนึ่งหันมาคุยกับวัยรุ่นจอมป่วนเหล่านั้น เธอเปิดห้องสมุดสู่ชุมชนด้วยการทำงานใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่น ทั้งตำรวจและองค์กรเยาวชน รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่อยู่ในชุมชน เป้าหมายคือการทำให้ห้องสมุดเข้ากับคนในชุมชนมากขึ้นโดยเฉพาะเด็ก ๆ พ่อแม่ และผู้ปกครอง การรับเจ้าหน้าที่กลุ่มใหม่เข้ามาทำงานในห้องสมุดจะถูกพิจารณาจากคำถามเพียงคำถามเดียวว่า “จะจัดกิจกรรมอะไรให้วัยรุ่นในห้องสมุด”

บรรณารักษ์สาวที่หัวท้าวและมั่นคงผู้นี้เริ่มจากไม่มีเงินสักบาท แต่มีความกระตือรือร้นมหาศาลและแนวคิดที่สร้างสรรค์ไม่แพ้กัน การเปิดห้องสมุดสู่ชุมชน การเปิดใจรับฟังวัยรุ่นในชุมชน ทำให้พวกเขารู้สึกเป็นเจ้าของและเปิดรับห้องสมุดของพวกเขามากขึ้น จากก้าวแรกแห่งการลุกขึ้นเปลี่ยนแปลงในปี ๒๐๐๓ ตอนนี้อยู่ในห้องสมุด Sighthill มีคลับของเด็กๆ ที่คลังโคัลคอมพิวเตอร์ซึ่งพวกเขาออกแบบเว็บไซต์ของพวกเขาเอง มีกลุ่มวัยรุ่นนักอ่านทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องฟุตบอล มีกลุ่มวัยรุ่นที่รวมตัวกันเพื่อจัดกิจกรรมวิจารณ์หนังสือ ซีดี หรือแม้แต่วิชากรภาพยนตร์ พวกเขาให้เด็กๆ ออกแบบบอร์ดแนะนำเพลง และทำรายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุดโดยใช้ตัวอักษรแบบสมัยใหม่ที่เด็กๆ เลือกกันเอง

ในห้องสมุดมีชั้นเรียนเต้นรำ การละคร และศิลปะ แน่่อนว่าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากความต้องการและข้อเสนอของเยาวชนที่ต้องการเรียนรู้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ยังมีชั้นเรียนสอนการเขียนอย่างสร้างสรรค์ และโครงการที่ต้องกล่าวว่าประสบความสำเร็จอย่างสูงคือ โครงการวิดีโอไดอารี่ที่เด็ก ๆ พวก้นออกไปถ่ายชีวิตประจำวันในพื้นที่โซเชียลที่พวกเขาอยู่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมืองเอดินเบิร์ก พวกเขาเรียนรู้ที่จะปลดปล่อยพลังความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ภายในตนเอง เรียนรู้ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเรียนรู้ที่จะร่วมกันรักษาความเป็นชุมชนของพวกเขาไว้ ห้องสมุดยังได้กลายเป็นที่จัดงานต่าง ๆ เช่น จัดกลุ่มสัมมนา จัดให้คำปรึกษาแก่ผู้คน ฯลฯ

ด้วยการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเล็ก ๆ การตัดสินใจที่จะหยุดคุยแทนที่จะผลักไถว้ยรุ่นที่สร้างปัญหาออกไป กลับสร้างให้เกิดความแตกต่างอย่างมหาศาล พฤติกรรมต่อต้านสังคมในห้องสมุดหายไปจนหมด และเสียงบ่นของผู้ใช้ห้องสมุดก็ลดลงถึง ๗๕% ปริมาณการใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ห้องสมุดกลายเป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการอ่านเขียนของเยาวชนและค้อย ๆ ขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ

อยากทราบต่อใหม่ว่าบรรณารักษ์รู้สึกอย่างไรกับผลลัพธ์ที่ออกมา เจน มิลเน่ ผู้จัดการบรรณารักษ์ที่ Sighthill กล่าวว่า มันเป็นสิ่งยอดเยี่ยมวิเศษที่สุด เธออยากทำงานในห้องสมุดเช่นนี้มานานแล้ว เพราะบรรณารักษ์ไม่เพียงแค่ก้มหน้าก้มตาทำงาน แต่ยังทำหน้าที่กระจายข่าวสารอันเป็นประโยชน์ออกไป บรรณารักษ์จึงมีหน้าที่ทั้งสร้างห้องสมุดที่มีสภาพที่น่าทำงานและขณะเดียวกันต้องวางแผนเผยแพร่ข่าวสารออกไปด้วย

สิ่งที่น่าทึ่งกว่านั้นคือ ห้องสมุด Sighthill ได้รับการโหวตให้เป็นสถานที่ทำงานที่ดีที่สุดเินเอดินเบิร์ก มันแทบไม่น่าเชื่อเลยว่าสถานที่ที่คนส่วนใหญ่อาจจะคิดว่าเสียบเหงา ราบเรียบ ไม่น่าสนุกสนานแม้สักนิด กลับได้รับการชื่นชมและเลือกเป็นสถานที่ทำงานที่ยอดเยี่ยม

สิ่งที่บรรณารักษ์ทำให้แก่ห้องสมุด คือการสร้างห้องสมุดที่มีชีวิตให้แก่เหล่าเยาวชน ขณะเดียวกันก็ได้พรากห้องสมุดออกจากคนกลุ่มอื่น แม้ว่าเยาวชนจะเป็นกลุ่มที่เราต้องการส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่พวกเขา แต่ก็ได้หมายความว่าเราจำเป็นต้องเป็นห้องสมุดสำหรับเยาวชนเท่านั้น ห้องสมุดสามารถทำหน้าที่ของห้องสมุดเพื่อสนองตอบความต้องการเรียนรู้ของคนทุกเพศทุกวัยในชุมชน ดังนั้นเวลาที่เราวางแผนการปรับโฉมห้องสมุดแล้วละก็ ไม่ต้องเลือกหรือว่าจะทำให้เด็กหรือผู้ใหญ่เพราะเราสามารถออกแบบห้องสมุดและพื้นที่ที่ตรงกับความต้องการของทุกคนไม่ว่าจะเป็นใครหรืออายุเท่าไร และผู้ที่จะยอมรับกับความสำเร็จนั้นไม่เพียงผู้มาใช้บริการเท่านั้น ผู้ที่ลงมือทำล้วนได้รับความสุขไปพร้อมกัน

เมื่อรู้สึกโดดเดี่ยวตอนที่วางแผนงานห้องสมุดมีชีวิตของตัวเอง เพราะเจ้าหน้าที่ไม่พอ หรืองบประมาณไม่พอ นอกจากการหาแรงบันดาลใจจากผลสำเร็จที่ Sighthill แล้ว อีกวิธีหนึ่งซึ่งได้ผลในหลายๆ ที่คือ การหันหน้าไปขอความช่วยเหลือ และคนที่เราควรขอความช่วยเหลือคือคนที่มาใช้บริการห้องสมุดของเรานั้นเอง เพราะเขาพร้อมช่วยเราอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสิ่งที่เรากำลังพยายามทำเป็นไปเพื่อความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง ลองมองไปรอบๆ ยังมีผู้คนจากหลายอาชีพที่พร้อมช่วยเหลือในงานภายในห้องสมุด คนมีชื่อเสียงที่พร้อมจะสละเวลาทำงานเพื่อสังคม หากใช้ความตั้งใจและพิจารณาอย่างถี่ถ้วนเพียงพอเราจะพบว่าขณะที่กำลังพยายามทำให้คนมาใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น หรือกำลังพยายามกระตุ้นบรรยากาศภายในห้องสมุด ยังมีคนอื่นอีกไม่น้อยที่อยากร่วมมือด้วย เหนือสิ่งอื่นใด เราต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนว่าเราอยากให้ห้องสมุดของเราเป็นไปในรูปแบบใด

อย่าลืมบอกคนอื่นในสิ่งที่เรากำลังทำ

ห้องสมุดจำนวนมากมีกิจกรรมดีๆ มีความพยายามที่น่าประทับใจที่ทำให้แก่ผู้ให้บริการ แต่จุดอ่อนที่พบเห็นทั่วไปคือ เราอาจจะเก่งในเรื่องการลงมือทำ แต่อาจยังไม่เชี่ยวชาญนักในการบอกให้คนอื่นรับทราบที่เราทำอะไร ดังนั้นจึงมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ยังคงตามไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดที่เกิดขึ้น และอาจจะยังมีภาพเดิมๆ เกี่ยวกับห้องสมุดว่าเป็นสถานที่มืด อับชื้น โบราณ และมีบรรณารักษ์จอมระเบียบคอยควบคุมผู้มาใช้บริการ ความไม่เข้าใจในการสื่อสารกับประชาชนว่าห้องสมุดได้เปลี่ยนไปแล้ว ทำให้

เราเสี่ยงต่อการสูญเสียผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไป แม้แต่ในประเทศอังกฤษความ
อ่อนด้อยในการประชาสัมพันธ์ทำให้มีผู้ใหญ่ ๔๒% ไม่เคยไปห้องสมุดชุมชนเลย
ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาและอีก ๕๐% ไม่ทราบว่าขณะนี้สามารถสั่งและจองหนังสือ
ในห้องสมุดล่วงหน้าได้ทางอินเทอร์เน็ต

สิ่งที่เราสามารถทำได้ คือ การสื่อสารให้คนรับรู้การเปลี่ยนแปลง และสิ่งดี
ที่พวกเขาจะได้จากการมาห้องสมุด โดยอาจจะทำในรูปแบบของหนังสือแนะนำ
ขนาดเล็ก นอกจากจะช่วยให้ข้อเท็จจริงโดยทั่วไปแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้คนที่
บอกคนอื่น ๆ ว่าทำไมจึงคิดว่าห้องสมุดของพวกเขายอดเยี่ยม รวมทั้งใช้ผู้คน
เท่าที่เรามีช่วยเราในการประชาสัมพันธ์ด้วย เรายังจำเป็นต้องใช้สื่อให้เป็น
ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดของเรา สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อวิทยุ
กระจายเสียงเป็นสื่อที่ดีมากทีเดียวหากเราสามารถจัดกิจกรรมหรือมีโครงการที่
ดึงดูดความสนใจของพวกเขาสื่อได้มากพอ

การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและการสร้างพันธมิตร

ห้องสมุดที่แยกตัวจากชุมชนและทำในสิ่งที่ตนเองต้องการนำเสนอ โดยไม่พิจารณาสิ่งิที่ผู้ใช้บริการหรือชุมชนต้องการ คงเป็นห้องสมุดที่สร้างการยอมรับได้ยาก การแสดงความเป็นส่วนหนึ่งกับชุมชนคือการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของห้องสมุด ซึ่งอาจไม่ได้หมายถึงการช่วยเหลือด้านเงินทุนเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการช่วยเหลือในด้านที่แต่ละฝ่ายถนัดและมีความสามารถที่จะดูแลได้

หนึ่งในกิจกรรมภายใต้โครงการ Love Libraries ในประเทศอังกฤษ คือ การเปลี่ยนโฉมภายนอกของห้องสมุดภายใน ๑๒ สัปดาห์เพื่อให้เป็นสถานที่เหมาะสม ดึงดูดให้มาใช้บริการ การปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ภายนอกของตึกอาศัยประสบการณ์จากผู้ค้าปลีก นักออกแบบ และนักวางแผนพื้นที่นำมาปรับเปลี่ยนโฉมห้องสมุดเสียใหม่ นอกจากนี้ยังทำงานร่วมกับฝ่ายการตลาดของสำนักพิมพ์เพื่อร่วมกันพิจารณาถึงรายชื่อหนังสืออดนินยที่ควรจะมีบริการในห้องสมุด

การเปลี่ยนแปลงที่ใช้เวลาเพียง ๑๒ สัปดาห์ และใช้ประโยชน์จากพลังและความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ห้องสมุด บริษัทหนังสือ ผู้มีชื่อเสียงในชุมชน และสมาชิกชุมชน

ห้องสมุดบางแห่งมีการผนึกกำลังกับส่วนอื่น อาทิ ห้องสมุดบางแห่งร่วมมือกับสถานบริการสุขภาพ บางแห่งมีห้องสมุดและสระว่ายน้ำอยู่ในตึกเดียวกัน บางแห่งมีร้านหนังสืออยู่ภายในห้องสมุดด้วยแม้ว่าร้านหนังสือจะมีความเสี่ยงต่อการขายของได้น้อย ซึ่งต้องอาศัยระบบการจัดการ ห้องสมุดบางแห่งจึงให้ร้านหนังสือมาเปิดบริการปีละ ๓ ครั้ง เช่น ก่อนเปิดเทอม ร้านหนังสือก็จะมาเปิดในห้องสมุดเพื่อให้เด็ก ๆ ซื้หนังสือเรียน ซึ่งกิจกรรมแบบนี้สร้างประโยชน์ให้แก่ทั้ง

สองฝ่าย อย่างแรกคือร้านหนังสือได้ประโยชน์จากการจำหน่ายหนังสือ อย่างที่สองคือห้องสมุดได้ประโยชน์เพราะบางครั้งควยืมหนังสือเรียนก็ยาวมาก คราวนี้เมื่อนักเรียนสามารถซื้อหนังสือได้เองควยืมหนังสือก็จะสั้นลง รวมทั้งห้องสมุดยังได้ส่วนแบ่งจากกำไรด้วย

ในคืนที่หนังสือแฮร์รี่ พอตเตอร์ตอนใหม่ออกวางจำหน่าย ซึ่งจะเปิดขายพร้อมกันทั่วประเทศในเวลาเที่ยงคืน ห้องสมุดบางแห่งจัดปาร์ตี้ข้ามคืน พอเที่ยงคืนทุกคนก็พากันไปซื้อหนังสือแฮร์รี่ พอตเตอร์ที่ร้านแล้วกลับมากินอาหารฉลองกันต่อที่ห้องสมุด ห้องสมุดบางแห่งจัดอ่านนิทานก่อนนอน โดยให้เจ้าหน้าที่ใส่ชุดนอน และบริษัทขายที่นอนในท้องถิ่นก็ให้การสนับสนุนด้วยการเอาที่นอนมาไว้ที่ห้องสมุด ให้ทุกคนได้ฟังนิทานก่อนนอนด้วยกัน

การปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยี

เจ้าหน้าที่ห้องสมุดบางคนวิตกกังวลกับการเข้ามาของเทคโนโลยีและคิดว่าเด็ก ๆ หรือใคร ๆ จะต้องการเข้าห้องสมุดอีกทำไมในเมื่อสามารถหาข้อมูลได้ทุกอย่างจากระบบการสื่อสารออนไลน์ แต่การพูดคุยกับเด็กวัยรุ่นจริงๆ เขากลับมองว่าเราคิดผิดและตั้งคำถามผิดๆ ที่จะให้พวกเขาเลือกระหว่างหนังสือกับเทคโนโลยี เพราะเขาไม่ได้ต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งเขาต้องการทั้งสองอย่าง เขาต้องการหนังสือที่หล่อหลอมเข้ากันกับเทคโนโลยี

การเข้ามาของเทคโนโลยีหรืออินเทอร์เน็ตกลับช่วยทำให้ห้องสมุดดูทันสมัยขึ้น เป็นที่สนใจและดึงดูดเด็กวัยรุ่นให้เข้าห้องสมุดได้มากขึ้น แม้กระทั่ง

ผู้อาวุโสก็ยังเห็นความสำคัญของคอมพิวเตอร์ที่มีต่อชีวิตของคนรุ่นใหม่ และยินดีต้อนรับเทคโนโลยีนี้ แม้ว่าผู้อาวุโสเหล่านี้ก็จะไม่สามารถใช้งานได้อย่างคล่องแคล่วนักก็ตาม เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวและมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เหล่านี้ในการบริการและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

ไม่เฉพาะเด็กวัยรุ่นหรือคนรุ่นใหม่เท่านั้นที่ชอบคอมพิวเตอร์ ผู้ใหญ่หลายๆ คนก็มองว่าคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องน่าสนใจไม่น้อย มีชายผู้หนึ่งพบรายละเอียดเกี่ยวกับเพื่อนที่เสียชีวิตในสงครามโลกครั้งที่ ๒ จากการที่เขาเรียนการใช้อินเทอร์เน็ตในห้องสมุดและเข้าไปค้นหาข้อมูลจนทราบรายละเอียดทั้งหมด รวมถึงสถานที่ฝังศพเพื่อน จนเขาต้องหลั่งน้ำตาด้วยความปิติและเศร้าใจระคนกัน

ด้วยความก้าวหน้าของระบบการสื่อสารที่ทันสมัย ผสานกับความมุ่งมั่นในการให้บริการที่ดีเลิศ ขณะนี้ในประเทศอังกฤษ ประชาชนสามารถสอบถามข้อมูลจากบรรณารักษ์ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยการเชื่อมต่อระบบกับสหรัฐอเมริกา ทำให้มีบรรณารักษ์ทั้งในอังกฤษ และในสหรัฐฯ ช่วยกันตอบคำถามของทุกคนตลอดเวลา การใช้เทคโนโลยีในเรื่องนี้บอกเราว่า ไม่จำเป็นต้องวิตกกังวลต่อเพื่อนใหม่นี้จนเกินควร เพราะเราสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกิจกรรมห้องสมุด และขยายการให้บริการที่ครอบคลุมทั่วถึง และสร้างระบบบริการที่ล้ำสมัยกว่าที่เราเคยมี

บทบาทที่เปลี่ยนไปของบุคลากร

เจ้าหน้าที่ในห้องสมุดยุคใหม่เป็นกลุ่มคนที่พิเศษและแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ในห้องสมุดยุคเก่า เพราะพวกเขาจะต้องเป็นผู้นำวิสัยทัศน์ใหม่ๆ และเป็นผู้เผยแพร่บริการและหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมห้องสมุดแบบใหม่ ห้องสมุดยุคใหม่จะประสบความสำเร็จได้ด้วยความตั้งใจแรงกล้า ความชำนาญ และคุณภาพของทีมงาน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องเข้ากับคนง่าย เพราะงานของเขาคือการสร้างสัมพันธ์กับผู้ใช้และพันธมิตรต่างๆ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องเป็นคนที่เข้าถึงคนได้และสามารถพูดคุยกับคนได้ดี

ในประเทศอังกฤษเราเคยสอบถามเจ้าหน้าที่ในห้องสมุดว่าพวกเขาารู้สึกอย่างไรต่อหน้าที่ของเขา คำตอบที่ได้น่าสนใจไม่น้อยเลยทีเดียว บางคนรู้สึกว่า

เหมือนเป็นครู บางคนรู้สึกเหมือนเป็นหน่วยฉุกเฉินเวลาต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือหรือดูแลเด็กๆ ทำการบ้าน ขณะที่บางคนรู้สึกเหมือนเป็นโกดี้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องเข้าท่าทีเดียวหากเราจะลองถามทีมงานของเราว่าเขารู้สึกอย่างไร และคิดว่าบทบาทของพวกเขาคืออะไร

การหาผู้ร่วมสนับสนุน

ผู้ร่วมสนับสนุนมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ห้องสมุดสามารถทำกิจกรรมหรือสร้างสรรค์โครงการเพื่อผู้ใช้บริการได้มากขึ้น ห้องสมุดหลายแห่งในประเทศอังกฤษเข้าไปหาหน่วยงานทางธุรกิจหลายแห่ง และบอกกับพวกเขาเหล่านั้นว่าการอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและสามารถเปลี่ยนชีวิตคนได้ การให้ควมสนับสนุนเราจึงเป็นวิธีหนึ่งที่คุณจะสามารถมีส่วนช่วยในการเปลี่ยนแปลงสังคมในชุมชนของคุณได้

อย่างไรก็ตามการบอกเล่าด้วยปากเปล่าเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถสร้างแรงโน้มน้าวใจได้ดีพอ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจำเป็นต้องมีความเป็นมืออาชีพในการเข้าถึงผู้ร่วมงาน ผู้บริจาค และองค์กรอื่นๆ ที่ช่วยสนับสนุนการอ่านของเรา หากทำได้เราจำเป็นต้องจัดเตรียมเอกสารที่ระบุสาเหตุใด องค์กรหรือบริษัทของพวกเขาจึงควรที่จะเข้าร่วมในโครงการดังกล่าวนี้ และโครงการดังกล่าวนี้จะส่งผลดีในเชิงธุรกิจแก่เขาได้อย่างไรบ้าง เราต้องมีการกำหนดกรอบความเชื่อมโยงกับผู้สนับสนุนเหล่านั้นให้ชัดเจน และแสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการเข้าร่วมกับเรา ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเราจะริเริ่มกลุ่มการอ่านที่อาจได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากที่อื่นโดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณ (ที่อาจมีเพียงเล็กน้อย) ที่เราได้รับจัดสรร เราพบว่า การประชาสัมพันธ์ที่ตีผ่านทั้งทางสื่อ

สิ่งพิมพ์และวิทยุในช่วงที่เปิดตัวกลุ่มขึ้นมาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เทศกาลหนังสือและเทศกาลการอ่านก็มีส่วนสำคัญในการสร้างความแน่นอนในการได้รับความสนับสนุน กล่าวโดยสรุปก็คือการมีเอกสารชี้แจงรายละเอียดและการสามารถชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่องค์กรนั้นๆ จะได้รับจากการสนับสนุนเราได้อย่างชัดเจนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งและอาจเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดความสำเร็จของการได้รับการสนับสนุน

เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการเปิดทางให้ผู้อื่นได้เข้ามาช่วยห้องสมุดของเรา รูปแบบของการช่วยอาจแตกต่างกันไป เช่น การตั้งชื่อห้อง หรืออุปกรณ์ไอทีตามชื่อบริษัทที่ให้การสนับสนุน ซึ่งในประเทศอังกฤษมีห้องสมุดชุมชนจำนวนไม่น้อยที่ใช้วิธีการนี้

ประเด็นสำคัญของการได้รับการสนับสนุนและทุนช่วยเหลือจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ คำตอบที่สำคัญสำหรับความสำเร็จนี้ก็คือ การที่ผู้ดำเนินการห้องสมุด ศึกษา วิจัย รวบรวมหลักฐานและหาข้อค้นพบให้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับคนอ่าน อันเป็นผลมาจากการอ่านหรือการมาใช้บริการของเรา หากเราสามารถประเมินผลการเปลี่ยนแปลงและตรวจสอบผลดีที่ผู้อ่านได้รับอย่างสม่ำเสมอ เชื่อเหลือเกินว่าจะมีผู้สนับสนุนอีกมากที่จะเห็นคุณค่าของการลงทุนทางปัญญานี้ การรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำขึ้นเพื่อโน้มน้าวหรือสร้างการรับรู้ต่อผู้สนับสนุนเท่านั้น แต่ยังเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเองที่จะได้เห็นผลของงานจากความพยายามพากเพียร และความตั้งใจที่แต่ละคนได้ทุ่มเทไป นอกจากนี้แล้วข้อค้นพบเหล่านี้ยังช่วยให้เราปรับปรุงพัฒนาบริการของเราให้สอดคล้องความสนใจและความต้องการของผู้ใช้บริการอีกด้วย

โครงการ Bookstart ในประเทศอังกฤษ เป็นตัวอย่างที่ดีอีกตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยมีผลต่อเงินทุนสนับสนุนอย่างไร สิ่งที่พวกเขาพบจากการมอบหนังสือสำหรับทารกก็คือ ทำให้พวกเขาเชื่อมั่น สนใจชีวิต และกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ การอ่านมีผลต่อความสามารถในการเรียนของเด็กและยังมีผลต่อสมาธิและความช่างสังเกตอย่างมาก เด็กที่ได้อ่านหนังสือตั้งแต่ยังเล็กจะเรียนได้ดีในทุกระดับมากกว่าคนที่ไม่เคยอ่านหนังสือมาก่อน และมีหลักฐานชัดเจนว่าเด็กเหล่านี้เก่งกว่าทั้งในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมทั้งด้านอื่นๆ เพราะพวกเขาเรียนรู้ที่จะเป็นเด็กมีสมาธิและเป็นคนช่างสังเกต อีกทั้งยังเป็นเด็กที่รักและสนุกสนานที่จะอ่านอีกด้วย

ผลการวิจัยและข้อค้นพบดังกล่าวทำให้รัฐบาลและกระทรวงการคลังสนับสนุนงบประมาณในโครงการเพื่อแจกหนังสือให้กับเด็ก ๆ ทุกคนที่เกิดในอังกฤษ ๓ ครั้ง ตอนอายุ ๘ เดือน ๒ ขวบ และ ๓ ขวบ เพราะคิดว่ามันคือการลงทุนที่ยิ่งใหญ่ มิใช่เพียงแค่การเพิ่มอัตราการรู้หนังสือในประเทศเท่านั้น แต่เพื่อการสร้างชาติที่เปี่ยมด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ อย่างไรก็ตามโครงการนี้จะประสบความสำเร็จย่อมต้องได้รับความร่วมมือจากคุณพ่อคุณแม่และผู้ดูแลเด็ก ในการแบ่งปันการอ่านกับเด็ก ๆ ด้วย

ในตอนท้ายสุดของหนังสือเล่มนี้ เราขอแสดงความชื่นชมทุกท่านที่กำลังเดินอยู่ในเส้นทางการส่งเสริมการเรียนรู้แก่เยาวชนของชาติ และขอส่งกำลังใจให้สำหรับผู้ที่กำลังตัดสินใจที่จะร่วมเดินในเส้นทางเดียวกันนี้ ความสำเร็จของการสร้างห้องสมุดมีชีวิตไม่อาจลุล่วงได้ภายในชั่วข้ามคืน หากแต่เป็นผลจากการทำงานหนัก มุมเท และเอาจริงเอาจัง ทว่าผลลัพธ์ที่จะได้ตอบแทนกลับมานั้นก็หวานชื่น คุ่มค่ากับที่ลงแรงลงใจไป

ดังที่ Ted Hugh กล่าวไว้ในบทกวีเกี่ยวกับห้องสมุดที่ชื่อ “ได้ยินอีกครั้ง”

(Hear It Again) ว่า

“แม้แต่เด็กที่เกเรที่สุด

หากแม้มีโอกาสได้สัมผัสกับความล้ำค่าแห่งห้องสมุดแล้ว

ยังสามารถกุมปัญญาแห่งปฐพี

แลไขกุญแจสู่โลกทั้งมวล”

แม้แต่เด็กที่เกเรที่สุด
หากมันมีโอกาสได้สัมผัสกับความกล้าคำ
แห่งห้องสมุดแล้ว
ยังสามารถกุมปัญญาแห่งประตู
และไขกุญแจสู่โลกทั้งมวล

ISBN 978-974-8284-26-2

9 789748 284262

หมวดเสริมความรู้ทั่วไป

ราคา ๘๐ บาท